
NR. 24
PONTIAC...ONGEKEND
MATENA...WEERGALOOS
F.7,- BFR.105
GUMMI
LAUZIER...HOGE VERWACHTINGEN
GEMEENGOED...KRAKER
RUDI KAHL...GAAF
PARACUELLOS...ONWEERSTAANBAAR
DE GEFRUSTREERDEN...BESTSELLER
PRUTSWERK...SUBLIEM
WAT ZEURT DIE MAN MET Z'N TELRAAM DAN?

PLANTEN GESPREKKEN
DEEL 1. WATER.
op weg naar mijn vriendin het zal wel te vroeg zijn maar wie weet...
als het niet lukt kan ze de zenuwen krijgen. ik stop.
eerst mijn onderbroeken halen en dan mest kopen.
ja, mijn vriendin is 'n plantevrouw, voorheen een begonia
het zal wel! en je tafel is zeker vroeger poes geweest
mensplanten ruik je en je ziet het aan hun staan.
hallo, met k. viool, ik moet eens met je babbelen.
ho een plant? rare story. en wat voor plant dan?
ze denken dat ik een plant ben. hoe komen ze erbij!
heb jij dat soms verteld? vieze cactus, vingerplant
ach ja, als plant kwam ik nooit aan het woord.
ik zit met mijn wortels vast in het vloerkleed.
ik kom niet los. water helpt niet.
er zit een vreemde struik op de lijn, even stil.
zeg, ik heb hetzelfde als... ik moet ontworteld worden.
wist jij niet iemand die dat onder hypnose pijnloos kan doen?
oja, is hij heus hysterisch geworden?
het kan wel maar dan moet je verder in een rolstoel.
'n elektrisch automatisch rolstoeltje komt ongeveer op 2½.
erg, heel erg ik heb zelf mijn voeten moeten amputeren.
goed, maar nu heb je kunstvoeten en je bent ontworteld.
het wordt doorgegeven, meneer geranium, telefoon!
door het harde grondwater krijg ik hallucinaties
met veldman, uw bestelling vers gemest regenwater...
eerst werden mijn benen geel, daarna bruin en nu vallen ze af.
grootheidswaan, kleinheidswaan alles krijg ik.
en nu wordt mijn geslacht geel. ik word bang.
een plant moet geen mens blijven dat is tegennatuurlijk.
niet ophangen vanuit mijn rolstoel zie ik toch al geen groen.
plantebaasje je wordt afgeluisterd!
heer, ehh afluisternaar wat wilt u?
binnenlandse veiligheidsdienst. ze hebben ons door, of niet?
-prins claus. is het niet geweldig, dat dat allemaal kan.
lief zijn voor planten! help ze over de snelweg en niet eronder, 'n grapje.

REDAKTIONEEL

Wat zeurt die man met z'n telraam toch, bij alle blijde kreten die hem om de oren vliegen? Ach, hij is doof voor optimistische geluiden. Een kwaal die hij gemeen heeft met alle goede boekhouders. Een soort beroepsziekte die verergerd wordt, omdat hij zich voelt als een roepende in de woestijn. Het omslag van dit nummer is, wat dat betreft, duidelijk. Op de fiere letters die tezamen de trotse naam van dit blad vormen, drukt een verslaafde redaktie en een uitgever die ten prooi is aan zijn lusten. Van deze zijde, van bovenaf, is geen heil te verwachten, dat heeft de tekenaar goed aangevoeld. Zo tobt de man van de cijfers eenzaam voort, tot zijn oude dag verblijd zal worden door een plotselinge toevloed van abonnees. Wie maakt een oude man die zich niet zo wil voelen, gelukkig?

Ter zake. In dit laatste nummer van het oude jaar neemt Lauzier voorlopig afscheid. Verder rollen alle series, als het oude jaar, onverbiddelijk naar hun einde dat evenwel verder in het verschiet ligt dan de nabije nieuwjaarsdag. Gelukkige feestdagen.

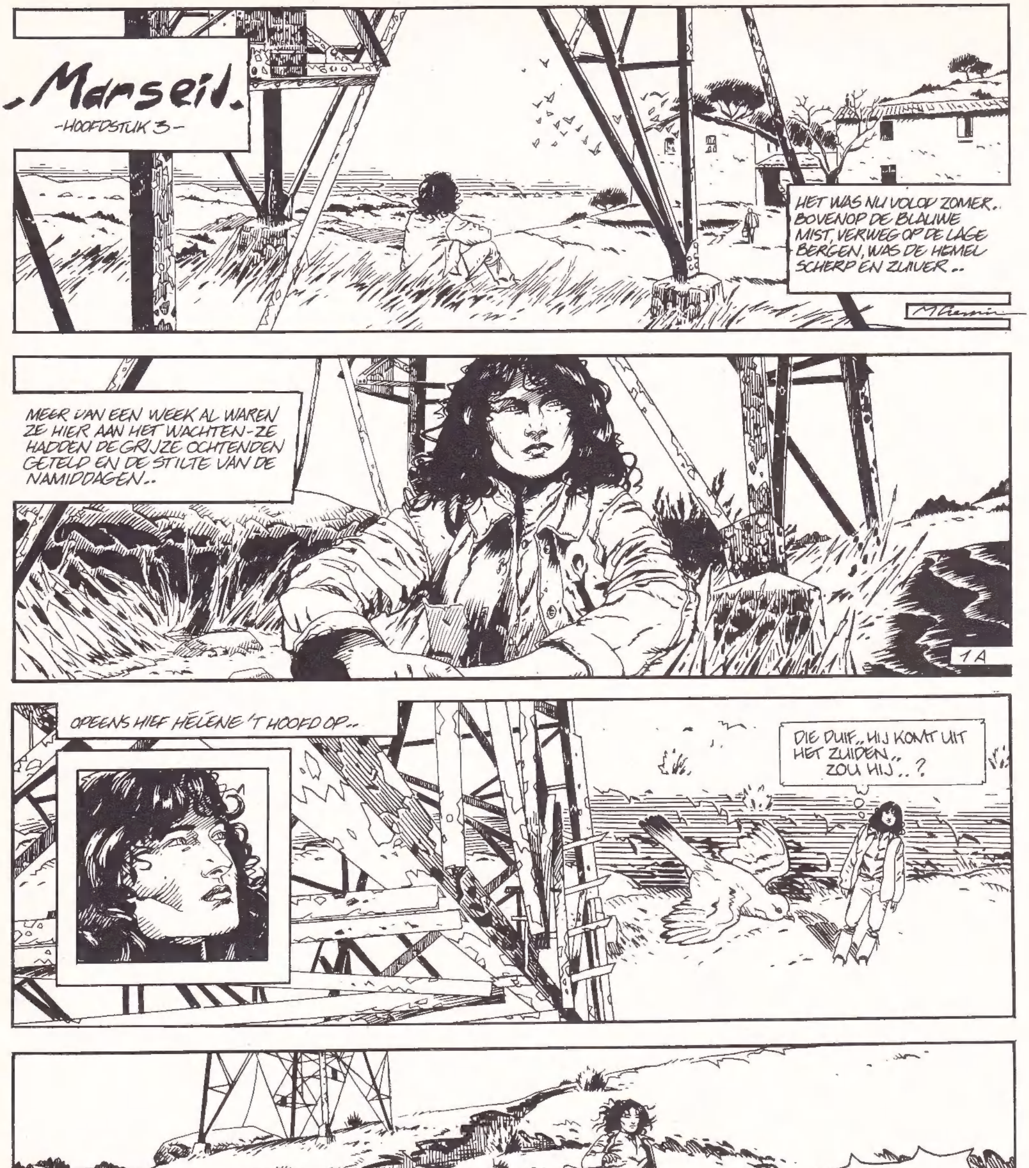
INHOUD

GUMMI IS EEN UITGAVE VAN ESPEE AMSTERDAM BV, LANGESTRAAT 76A, 1015 AM AMSTERDAM, TELEFOON (020) 25 82 91. ABONNEMENTEN: F 19,-/BFR. 285 PER 3 NUMMERS; F 76,-/BFR. 1.140 PER 12 NUMMERS; LOSSE NUMMER: F 7,-/ BFR. 105. OPGAVE VAN ABONNEMENTEN BIJ ESPEE AMSTERDAM BV, ADRES EN TELEFOONNUMMER, ZIE BOVEN. GAARNE OPGEVEN BIJ WELK NUMMER HET ABONNEMENT IN MOET GAAN. ABONNEES WORDT VERZOCHT HUN ADRESWIJZIGING TIJDIG OP TE GEVEN.
OPGAVE VAN ADVERTENTIES EN AANVRAAG VAN ADVERTENTIETARIEVEN BIJ ESPEE AMSTERDAM BV, ADRES EN TELEFOONNUMMER, ZIE BOVEN.
DISTRIBUTIE: DRUKWERK, MAURITSKADE 113, 1093 RT AMSTERDAM, TELEFOON (020) 65 39 95.
GUMMI WORDT GEDRUKT IN BELGIË.
VORMGEVING: GER VAN WULFTEN.
VOOROMSLAG: RUUD KAHL, WILLEM VLEESCHOUWER EN GER VAN WULFTEN.

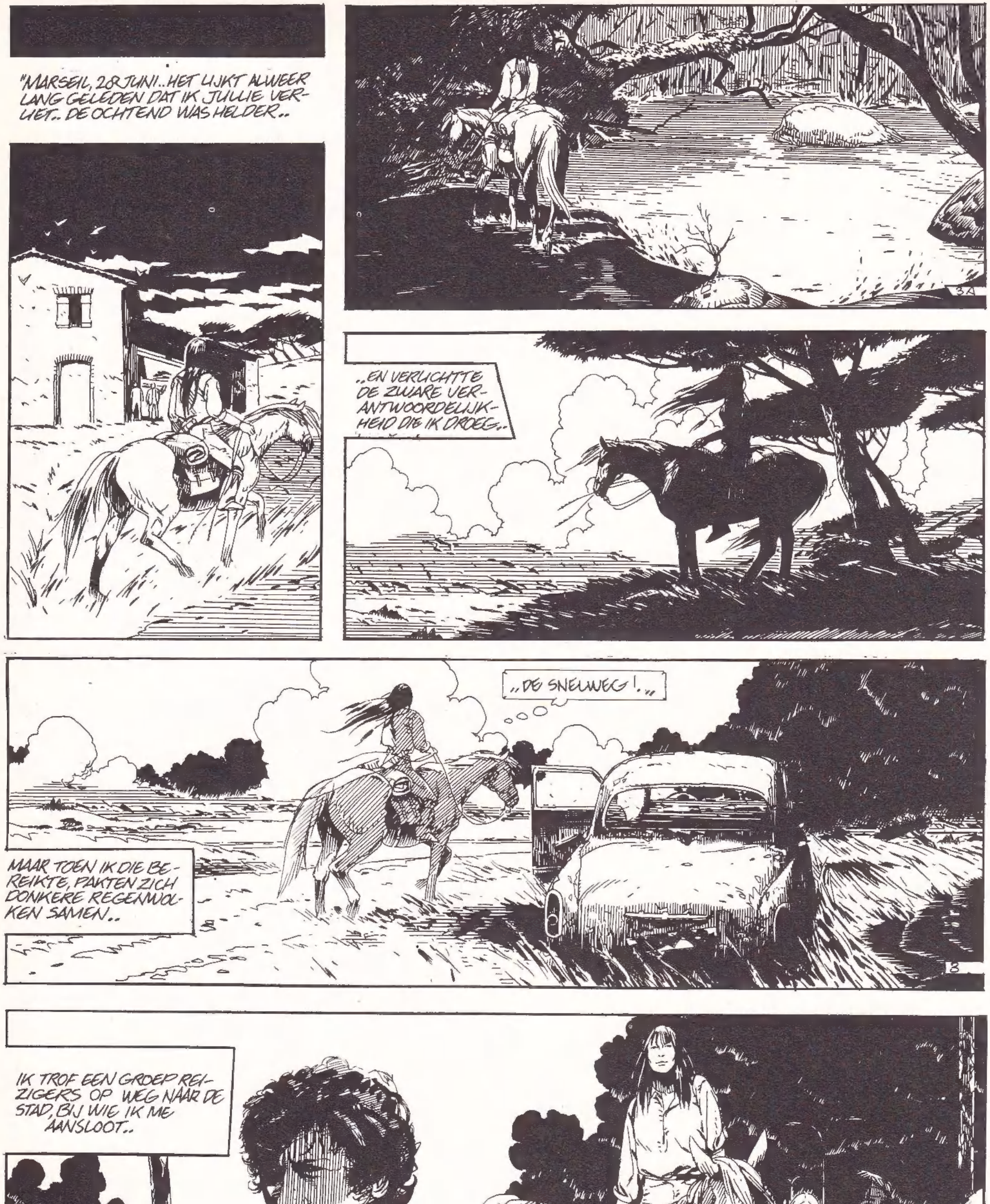

HAN GEWETENSVIM
AT/MZ GAZET
PRUTSWERK
HAN GEWETENSVIM HEEFT ZOJUIST DE VOORDEUR VAN EEN OUDE 95-JARIGE BEJAARDE VROUW, DIE AL MAANDEN DOOD NAAR DE TV ZIT TE KIJKEN GEFORCEERD!!
LEEG!
NIETS!
ONTVOERD! OF UIT HET RAAM GESPRONGEN!
DE TEEVEE IS OOK AL WEG
LABRADORSTRAAT
IN IEDER GEVAL IS ER SPRAKE VAN VERMISSING.
IK VERWITTIG DE POLITIE.
...MISSCHIEN STOF VOOR EEN ARTIKEL?
LABRADORSTRAAT
BLERK
HELA!!
GRITS
KINDJE!
WEET JIJ DAN NIET DAT JE ECHT NOOIT EEN BANANENSCHIL....
GLUIPERD
SCHOFT
PEDOFIEL
SMEERLAP
IK GA NAAR DE POLITIE!
NEE, DOE GEEN MOEITE!
DAT DOE IK WEL!
IK WAS JUIST OP WEG!
3

HA DE BUS...
IK ZAL DE CHAUFFEUR AANMANEN ZICH TE HAASTEN!
HOBOKEN-HOBOKEN
HBO
SNEL! DOORRIJDEN MAN! IK DEEL DE KAARTJES WEL UIT!
HALLO? CENTRALE? KAPERS OP LIJN 5 EN ZWARTRIJDERS....
HBO
HEMEL!!? KAPERS?! OOK DAT NOG!!
TOCH PRACHTIGE GEGEVENS VOOR EEN OOGGETUIGEVERSLAG!!
HBO
ACH! DE AT/MZ GAZET! ZET ME HIER AF, BRAVE MAN!
JA NU GAAT-IE EISEN BEKEND MAKEN VIA DE PERS, IK KEN DAT SOORT!
AT/MZ
HOBOKEN BUS ONDERNEMING
O WAT ZAL HEER LASTERMAN VERGULD ZIJN MET DEZE SCHITTERENDE ONDERWERPEN!
LASTERMAN
LASTERMAN
HAN GEWETENSVIM!! WAAR WAS JE VANDAAG!!!?! HIER, ZIE DE VOORPAGINA VAN „DE KONKURENT", VOL MET HEET NIEUWS WAT DE AT/MZ GAZET NIET HEEFT! „DE MAN MET STRIK SLAAT TOE! BRUTE INBRAAK! KAPING! AANRANDING! KINDERLOKKING! ... EN WAAR WAS JIJ!!!?
... EN GEEN LIJK VAN EEN 95-JARIGE OUDE VROUW DIE...?
DE KONKURENT
ONBEKENDE MAN MET STRIK SLAAT TOE
AT/MZ GAZ
LASTERMAN
4

.Marseil.
-HOOFDSTUK 3-
HET WAS NU VOLOP ZOMER.. BOVENOP DE BLAUWE MIST, VERWEG OP DE LAGE BERGEN, WAS DE HEMEL SCHERP EN ZUIVER..
MEER DAN EEN WEEK AL WAREN ZE HIER AAN HET WACHTEN-ZE HADDEN DE GRIJZE OCHTENDEN GETELD EN DE STILTE VAN DE NAMIDDAGEN..
1A
OPEENS HIEF HÉLÈNE 'T HOOFD OP..
DIE DUIF.. HIJ KOMT UIT HET ZUIDEN.. ZOU HIJ.. ?
"SERGE!!!!!"
2B

!
EN ?
2A
VAN ALLEENTJE..
LUISTER ..
EN BIJ HET WIEKEN VAN VLEUGELS, IN HET WARME LICHT VAN DE DAG DIE TEN EINDE LIEP, BOGEN ZIJ ZICH OVER HET KLEINE, GEDRONGEN HANDSCHRIFT..
2B

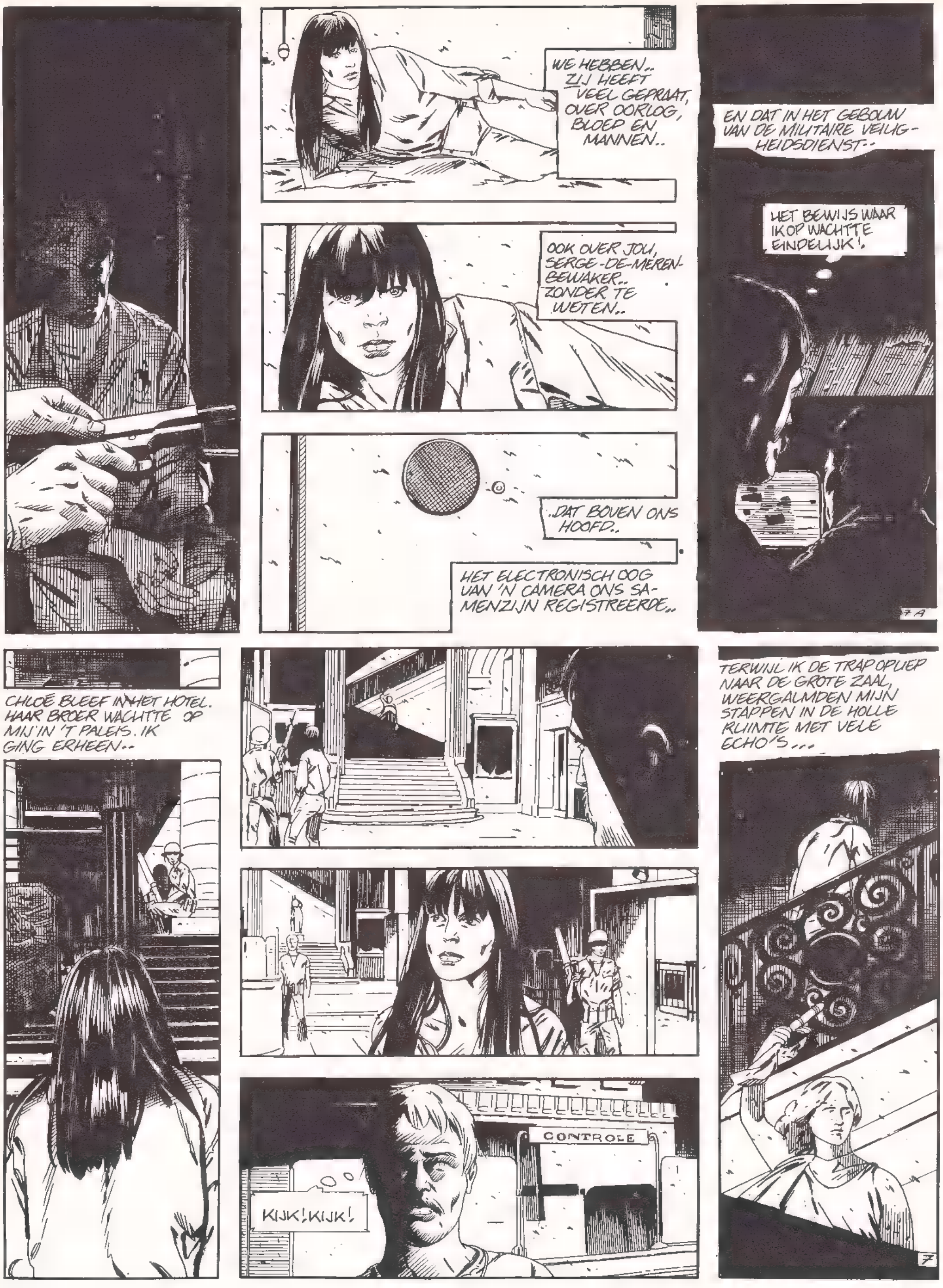

"MARSEIL, 28 JUNI.. HET LIJKT ALWEER LANG GELEDEN DAT IK JULLIE VERLIET.. DE OCHTEND WAS HELDER..
..EN VERLICHTTE DE ZWARE VERANTWOORDELIJKHEID DIE IK DROEG..
..DE SNELWEG!..
MAAR TOEN IK DIE BEREIKTE, PAKTEN ZICH DONKERE REGENWOLKEN SAMEN..
IK TROF EEN GROEP REIZIGERS OP WEG NAAR DE STAD, BIJ WIE IK ME AANSLOOT..

HET ONWEER BARSTTE LOS BIJ DE TOEGANG VAN DE STAD..
DE PAS VAN DE GOUVERNEUR MOEST ZIJN DIENSTEN BEWIJZEN..
TOEN ZE HET DOCUMENT ZAGEN, SCHEIDDEN ZE ME VAN DE GROEP.. EN IN HET VALE LICHT VAN DE BLIKSEM..
DAT LIJKT ME IN ORDE. GEEF HAAR EEN ESCORTE!
...

EN.. IN DE ZWARE REGEN DIE OP DE STAD VIEL, DRONG IK HET VERBODEN GEBIED IN..
TOT BIJ HET HOTEL WAAR EEN KAMER VOOR ME WAS GERESERVEERD. EEN SOLDAAT ONTFERMDE ZICH OVER MIJN PAARD, TERWIJL EEN ANDER M'N SCHAMELE BEZITTINGEN NAAR MIJN KAMER HIELP DRAGEN.
TOEN DE DEUR EINDELIJK DICHT WAS ACHTER HEM HAD IK MOEITE OM HET HEVIGE, NERVEUZE BEVEN TE BEHEERSEN DAT MIJ OVERVALLEN HAD..
EINDELIJK! ALLEEN..
INTUSSEN, IN HET PALEIS..
DUS, DE GEZANT IS AANGEKOMEN.. EN HET IS EEN VROUW!
JE MOET MORGEN MET HAAR PRATEN, CHLOÉ ..ZE WEET NOG NIET..
..HOE DE SITUATIE VERSLECHTERD IS..
IK GING DIE AVOND, DOODOP, VROEG NAAR BED, NA EEN LAATSTE BLIK OP DE STAD, GEHULD IN GRIJZE SCHADUWEN, WAARDOOR HIER EN DAAR GEEL ELEKTRISCH LICHT PRIKTE..
ÉÉN VAN DE POSTDUIVEN WAS GESTORVEN TIJDENS DE REIS.. IK BESLOOT DE LAATSTE ALLEEN TE GEBRUIKEN IN UITERSTE NOOD..
5

IK WERD WAKKER TOEN ER DE VOLGENDE OCHTEND OP MIJN DEUR GEKLOPT WERD..
WIE..?
DAG! IK BEN CHLOË! SERGE-VAN-DE-MEREN HEEFT JE MISSCHIEN OVER MIJ VERTELD..
KOM BINNEN! IK VERWACHTTE JE BEZOEK WEL..
EN TOEN ZE EENMAAL ZAT..
ZEG 'T MAAR! JE HEBT ME, DENK IK, HEEL WAT TE VERTELLEN..
JE MOET WERKELIJK NOG VEEL LEREN.. JULLIE OPTREDEN HEEFT NIET ALLEEN DE VEILIGHEID VAN MIJN BROER EN MIJ IN GEVAAR GEBRACHT, MAAR OOK DE RUST VERSTOORD, DIE, ZO OP HET OOG, IN MARSEIL HEERSTE..
.. WE HEBBEN EEN UITERST GEVAARLIJK MECHANISME IN WERKING GESTELD..
ZE BEGON HET VERHAAL VAN DE GEBEURTENISSEN DIE OP ONZE VLUCHT VOLGDEN EN OVER DE 'PALEISZAAK'. DE OCHTEND WAS AL DRUKKEND WARM.. EEN NIEUW ONWEER WAS OP

WE HEBBEN.. ZIJ HEEFT VEEL GEPRAAT, OVER OORLOG, BLOED EN MANNEN..
OOK OVER JOU, SERGE-DE-MEREN-BEWAKER.. ZONDER TE WETEN..
..DAT BOVEN ONS HOOFD..
HET ELECTRONISCH OOG VAN 'N CAMERA ONS SAMENZIJN REGISTREERDE..
EN DAT IN HET GEBOUW VAN DE MILITAIRE VEILIGHEIDSDIENST..
HET BEWIJS WAAR IK OP WACHTTE EINDELIJK!
CHLOË BLEEF IN HET HOTEL. HAAR BROER WACHTTE OP MIJ IN 'T PALEIS. IK GING ERHEEN..
CONTROLE
KIJK! KIJK!
TERWIJL IK DE TRAP OPLIEP NAAR DE GROTE ZAAL, WEERGALMDEN MIJN STAPPEN IN DE HOLLE RUIMTE MET VELE ECHO'S...

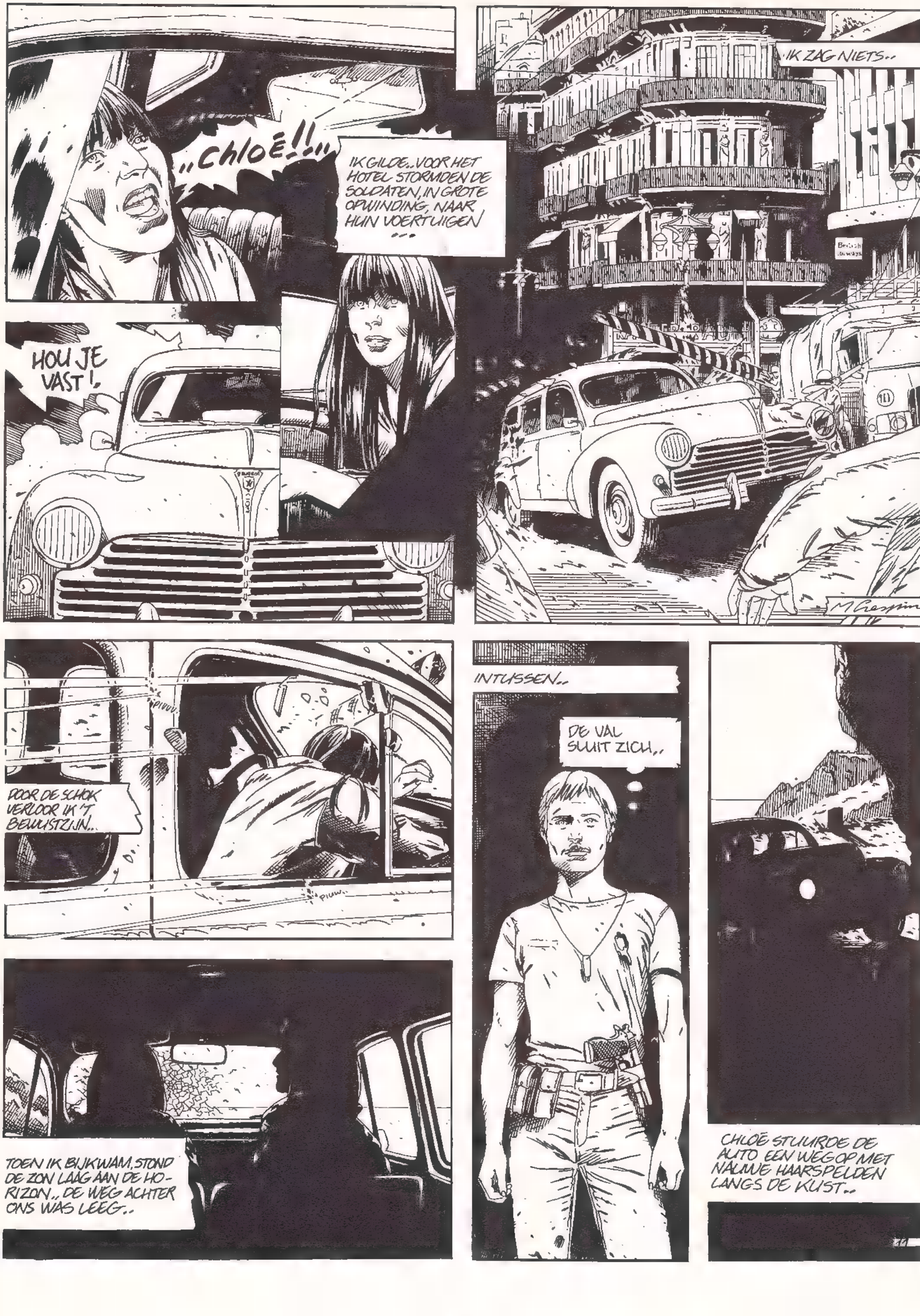
DE MUREN VAN DE GROTE ZAAL DROEGEN DE NOG VERSE SPOREN VAN HET GEVECHT..
DE GOUVERNEUR HAD ZICH BIJ 'N RAAM OPGESTELD. HIJ KWAM OVER ALS 'N MOE, IN 'T NAUW GEDREVEN MAN..
HIJ BEVESTIGDE MIJ DE BESTEMMING VAN DE WAPENZENDING: CADARANCHE BIJ DE DURANCE..
TIJDENS ONS GESPREK WIERP HIJ STEEDS ONGERUSTE BLIKKEN NAAR BUITEN ...
OP ZIJN VERZOEK VERTROK IK DOOR 'N ZIJDEUR. MIJN ONGERUSTHEID WERD STEEDS GROTER..
ER HEERSTE VOOR HET PALEIS 'N ONGEWONE DRUKTE, DIE MIJN ANGST NOG VERSTERKTE..
ERA MUNICIPAL

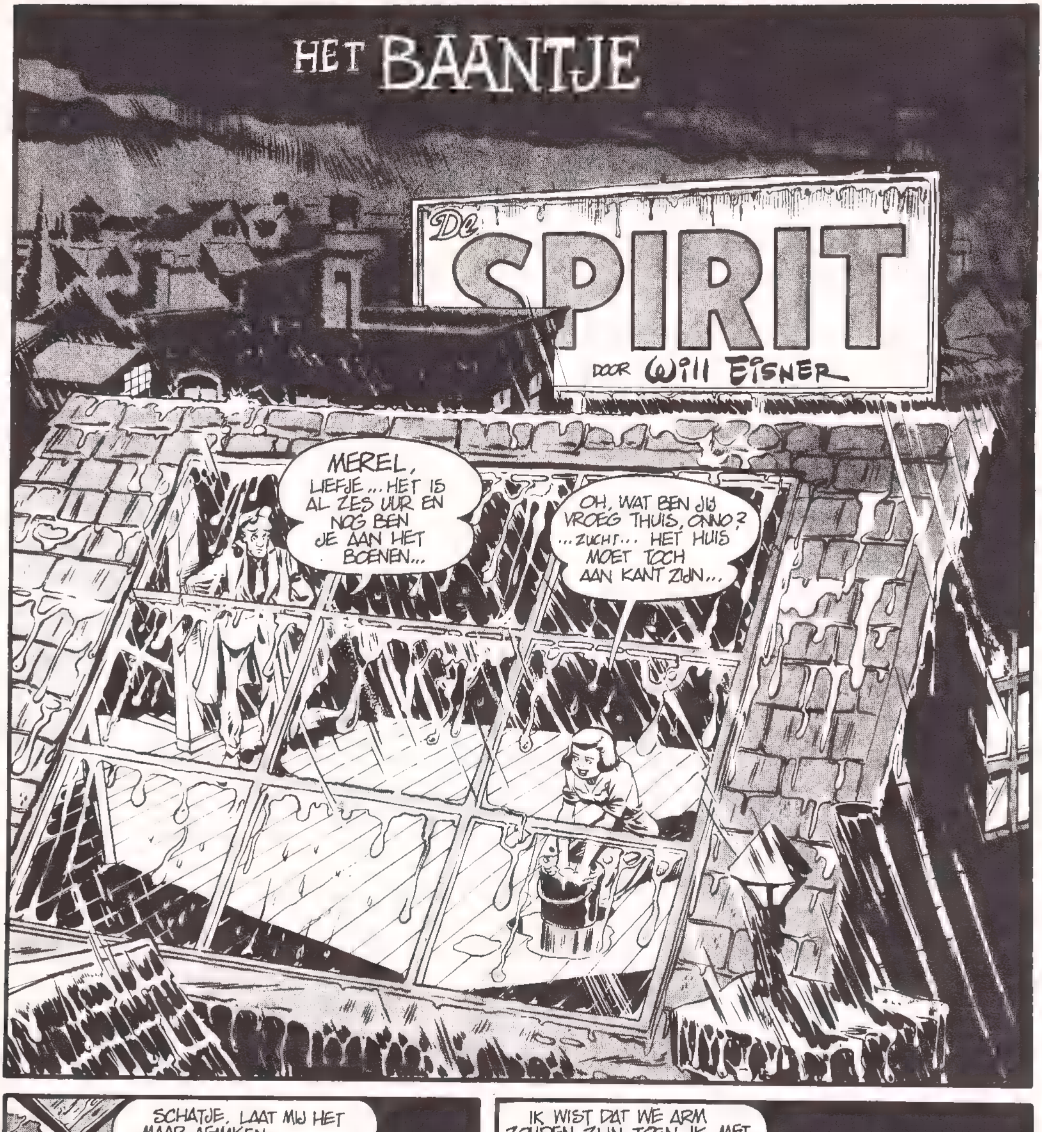
IEMAND!
HET IS UIT MET JE DROMEN, GOUVERNEUR!
TOEN IK HET HOTEL NADERDE, WACHTTE MIJ EEN ONAANGENAME VERASSING
HOTEL
AIR FRANCE
ER SCHEEN IETS ERNSTIGS GEBEURD.. METEEN DACHT IK AAN CHLOË..

ALLEEN DE VLUCHT BLEEF MIJ OVER.. IN MIJN HAAST ZAG IK NIET DE CREME-KLEURIGE GESLOTEN AUTO DIE ME DE PAS AFSNEED..
..EINDELIJK.. HAAR..!!
IK HEB VERLOREN, HEREN.. IK VOLG U..
ALLEENTJE!
HET WAS CHLOE..
BLIJ DAT IK JE WEER ZIE, CHLOE..
IK MOEST VLUG HANDELEN, MAAR IK HEB JE DUIF.. WE MOETEN 'T VOORZICHTIG SPELEN..
STAP IN!
IK VREES 'T ERGSTE VOOR MIJN BROER.. MAAR DE TIJD DRINGT..
ZIJ STUURDE DE WAGEN 'N HOOFDSTRAAT IN..
HOTEL
JE VRIENDEN EN JIJ ZIJN HEEL WAT BELANGRIJKER ...

..Chloë!!..
IK GILDE.. VOOR HET HOTEL STORMDEN DE SOLDATEN, IN GROTE OPWINDING, NAAR HUN VOERTUIGEN ...
HOU JE VAST!.
IK ZAG NIETS..
DOOR DE SCHOK VERLOOR IK 'T BEWUSTZIJN..
TOEN IK BIJKWAM, STOND DE ZON LAAG AAN DE HO-RIZON.. DE WEG ACHTER ONS WAS LEEG..
INTUSSEN..
DE VAL SLUIT ZICH..
CHLOË STUURDE DE AUTO EEN WEG OP MET NAUWE HAARSPELDEN LANGS DE KUST..

MAAR..
chloë!
" Chloë ?..
CHLOË WAS INGESTORT, MET HAAR NEUS OP HET STUUR.. 'N GEMENE BRUINRODE VLEK OP HAAR RUG ...
ZE IS IN MIJN ARMEN GESTORVEN.. HAAR LAATSTE WOORDEN WAREN VOOR JOU, SERGE..
SLECHTS MET GROTE MOEITE KON IK DE ZWARE WAGEN NAAR 'T RAVIJN DUWEN..
VEEL LATER, TOEN IK EINDELIJK MIJN OGEN KON AFWENDEN VAN DE VUURZEE, ZOND IK DIT BERICHT..
ALLEENTJE VOLGDE 'N OGENBLIK DE VLUCHT VAN DE VOGEL DIE ZIJN WEG ZOCHT.. DE FIJNE REGEN VAN 'N ONWEER DAT NIET DOORGING, VIEL.. EVENALS DE NACHT..
EINDE
VAN HET DERDE HOOFDSTUK —

HET BAANTJE
De SPIRIT
DOOR Will Eisner
MEREL, LIEFJE... HET IS AL ZES UUR EN NOG BEN JE AAN HET BOENEN...
OH, WAT BEN JIJ VROEG THUIS, ONNO? ...ZUCHT... HET HUIS MOET TOCH AAN KANT ZIJN...
SCHATJE, LAAT MIJ HET MAAR AFMAKEN... MOOIE ECHTGENOOT BEN IK... MIJN VROUW VLOEREN LATEN BOENEN OP HAAR HUWELIJKSREIS!
DAT MOET JE NIET ZEGGEN, ONNO!
IK WIST DAT WE ARM ZOUDEN ZIJN TOEN IK MET JE TROUWDE... MAAR EEN GEZELLIG HUIS IS IETS WAAR IK ALTIJD VAN GEDROOMD HEB... DAT BEGRIJP JE TOCH?

MAAR DIT KAN NIET! MOET JE DIE LIEVE HANDJES VAN JE ZIEN! ...OH, ALS IK MAAR MEER GELD VERDIENDE...
ZO ERG IS HET NIET, SCHAT... WE HEBBEN VRIENDEN... EN WE HEBBEN NIET VEEL NODIG..
HALLO, ONNO! WE HEBBEN WAT MEE..
LIEFDADIGHEID BAH!
?
?
WAT HEEFT HIJ NOU WEER..?
ACH, HIJ ZIT WEER IN DE PUT... HIJ MAAKT ZICH ZOVEEL ZORGEN OM GELD... ALS HIJ NOU MAAR BEGREEP DAT DAT ER NIET TOE DOET!
ONDERTUSSEN!..
DE TIMES, GRAAG!
KRANTE
winstgevende voor bekwaam solicitaties aa
HULP GEVRAAGD
Jonge man, uitstek lichamelijke conditie, voo gevaarlijk werk. Hoog loon. Dr. Ramadan kamer 800, Blackstone gebo
met ervaring machines hoeveelheid tikelen
Ervaren kracht Gevraagd voor
DE VOLGENDE MORGEN...
KOMMISSARIS DOLAN.. COMMISSARIS DOLAN.. IK MOET DE SPIRIT SPREKEN!
MEREL... WAT IS ER?
ONNO IS VERDWENEN! HIJ IS WEGGEGAAN EN IK WEET NIET WAAR NAARTOE! HET ENIGE WAT IK HEB IS DEZE ADVERTENTIE...
HM... AVONTUURLIJKE BAAN... VEEL GELD... HMMMMM
VRAAGT U ALSTUBLIEFT OF SPIRIT HEM WIL ZOEKEN..
KAN NIET! DE SPIRIT IS OOK VERDWENEN!

INTUSSEN IN DR. RAMADAN'S KANTOOR...
DE KEUZE IS NU TUSSEN U BEIDEN... HET LICHAMELIJK ONDERZOEK ZAL BESLISSEND ZIJN.
IK KRIJG DIE BAAN TOCH... GA JIJ MAAR EERST... IK WACHT WEL EVEN.
AHUM!
AU!
BOING
MENEER.. EH.. JANSEN.
MAAR UW HAND... DIE KUNT U NIET GEBRUIKEN! IK BEN BANG DAT U UITGESCHAKELD BENT..
MAAR..
WIJ WILLEN EEN VOLMAAKT EXEMPLAAR.
BUITEN...
EN JE WAS ER ZEKER VAN DAT JIJ DIE BAAN ZOU KRIJGEN.
DAAR GAAT HET NU NIET OM!
DIT IS BELANGRIJK! DEZE DOSSIERS! "DR. RAMADAN" IS EIGENLIJK FAROUD EL RHAMID, DE EGYPTISCHE EX-GELEERDE HIJ WORDT GEZOCHT... WEGENS MOORD!
SLIK
WAAR HEEFT HIJ ONNO DAN VOOR NODIG ??
HIJ GEBRUIKT MENSEN ALS PROEF-KONIJNEN... WE MOETEN ONNO HELPEN!

INTUSSEN...
HET SPIJT ME DAT IK JE MOET BLINDDOEKEN MAAR MIJN WERK EIST ABSOLUTE GEHEIMHOUDING.
EEN OGENBLIK, DOKTER.. EERST GRAAG HET GELD.
DR.RAMADAN
HIER IS JE GELD. HET LIJKT WEL OF JE ME NIET VERTROUWT.
IK NEEM GEWOON GEEN RISIKO.. HEEFT U EEN POSTZEGEL?
IK STUUR HET GELD AAN MIJN VROUW... ZO EN NU AAN HET WERK.
POST
TSS TSS... JIJ HEBT EEN ZWAAR LEVEN GEHAD ZEKER!
EEN PAAR MINUTEN LATER...
WAAR ZIJN WE?
WE GAAN NU EEN VERLATEN MIJNSCHACHT IN.
?
KLIK
HET SPIJT ME DAT IK HET OP DEZE MANIER MOET DOEN, ONNO, MAAR HET IS NODIG.. IK ZAL JE NU UITLEGGEN WAT VOOR WERK IK DOE.
EERST WIL IK JE VOORSTELLEN AAN JACOB KUYT.
HÈ HÈ... KLUK KLUK... EEN AARDIGE JONGEHEER, JA, DE OUDE JACOB HEET HEM GRAAG WELKOM.
WAT... WAT IS ER MET HEM... IS HIJ ZIEK?
INTEGENDEEL. ZO GEZOND ALS EEN VIS... ALS JE BEDENKT DAT HIJ 372 JAAR OUD IS!

ZIE JE, JACOB KUYT IS MIJN LEVENSWERK. IN 1590 ONTDEKTE EEN ARTS HET GEHEIM VAN HET EEUWIGE LEVEN. JACOB KUYT, VEROORDEELD WEGENS ZEEROVERIJ BOOD ZICH AAN ALS PROEF-PERSOON OM AAN DE GALEIEN TE ONTSNAPPEN. SINDSDIEN IS HIJ ONDER ABSOLUTE GEHEIMHOUDING VAN GELEERDE OP GELEERDE OVERGEGAAN.
HIJ IS IN LEVEN GEHOUDEN DOOR INJECTIES MET EEN SERUM GEMAAKT VAN EEN KLEINE KLIER DIE ACHTERUIT DE HERSENEN VAN EEN JONGE MAN ZOALS JIJ GEHAALD WORDT...
MAAR ZO'N OPERATIE IS MIJN DOOD!
MISSCHIEN BLIJF JE LEVEN,, MISSCHIEN GA JE DOOD. JE HEBT 50% KANS. DAT IS HET ELEMENT VAN RISICO EN GEVAAR DAT IN HET CONTRACT STAAT.
INTUSSEN...
VOLGENS DE PAPIEREN DIE IK "GELEEND" HEB, MOET ZIJN SCHUIL-PLAATS ERGENS HIER IN DEZE OUDE MIJNEN ZIJN.
MAAR HOE MOETEN WE DIE VINDEN? ER ZIJN WEL DUIZEND IN-GANGEN!
WE BEGINNEN HIER EN BLIJVEN ZOEKEN... MEER KUNNEN WE NIET DOEN.
EN IN DE GROTTEN...
JE KUNT HIER SLAPEN, ONNO.., MORGEN-OCHTEND GAAN WE OPEREREN.
PSSST JONGEN! OUWE JAPIE KUYT KOMT JE HELPEN ONTSNAPPEN...!
BEDANKT, OUWE, MAAR AFSPRAAK IS AFSPRAAK.
PIEP

MAAR JE MAAKT GEEN ENKELE KANS. HIJ ZAL JE VERMOORDEN NET ZOALS DE REST. DACHT JE DAT HIJ DE KANS WIL LOPEN DAT JIJ Z'N GEHEIM VERRAADT?
O.K... DAN HOUDT ALLES OP! MAAR WAAROM WIL JIJ ZO GRAAG ONTSNAPPEN?
ZONDER DAT SERUM GA JE DOOD!
NIET ZO VEEL KLETSEN! HELP ME LIEVER MET DEZE STEEN... IK BEN TE ZWAK.
SSST.. STIL NOU... HÈ HÈ... HIJ DENKT DAT OUWE JAPIE MAF IS, MAAR IK BEN HEM TE SLIM AF...
STTT... MOPPIE, IK HOOR STEMMEN.
VRIJHEID, JONGEN ...VRIJHEID!
WE ZIJN ER, JONGEN... KLUK KLUK EN NU SPRINGEN!
MAAR DAN VALLEN WE TE PLETTER!
ZEKER, JONGEN, ZEKER... OUWE JAPIE WIL OOK DOOD... VERLOST WORDEN VAN EEN LEVEN DAT AL LANG GEËINDIGD HAD MOETEN ZIJN.
JACOB KUYT.. STOP.. STOP! ANDERS IS AL MIJN WERK VOOR NIETS GEWEEST!
SPRING, JONGEN SPRING!
TOE MAAR... SPRING DAN, STOMMELING! JE HEBT MIJN LEVENSWERK VERNIETIGD... DAAR ZUL JE VOOR BOETEN!
EEEEEEEK
IK ZOU JE DOOD KUNNEN SCHIETEN, MAAR VAL JIJ MAAR LIEVER DOOD! ACHTERUIT... ACHTERUIT!

ZO IS 'T GENOEG GEWEEST!
OEI...
HOU VAST, ONNO!!
DAN GAAN WE MAAR SAMEN!
OEI!
AAAAAAAAHH..
LATER... OP HET HOOFDBUREAU...
ONNO.. ONNO... O, SCHAT, WAAROM DEED JE DAT NOU?
IK.. IK WILDE EEN HOOP GELD VERDIENEN. NOGAL STOM, ACHTERAF...
NOU, DAT WEET IK ZO NET NOG NIET...
KIJK, ONNO... ER STOND EEN PRIJS OP HET HOOFD VAN "PROF. RAMADAN
$10.000? WAUW! TJONGE..
EER-LIJK VERDIEND, JONGEN.
TJA... NU MOETEN WE DIE OUWE VENT NOG VINDEN... HIJ IS VAN DIE ROTS AFGESPRONGEN' MAAR LICHAAM IS NIET GEVONDEN.
WAARSCHIJNLIJK IS HIJ UIT ELKAAR GEVALLEN... ARME OUWE SLOEBER..
BRRR.. DE RILLINGEN LOPEN OVER MIJN RUG ALS IK ERAAN DENK..
STEL JE VOOR... EEN HELE WERELD VOL MET 372 JAAR OUDE MANNEN! OEI! WE ZIJN MOOI VAN HEM AF!
MAAR IS DAT WEL ZO?
Wandel zo tegen de schemering maar eens rond in de sloppen van Central City...
LIEVE HELP.. HET IS HIER TOCH ZO DRUK...
STAAT U MIJ TOE, MEVROUW.
TJEE, U BENT OOK VIEF VOOR UW LEEFTIJD!!
HÈ HÈ DIT IS NOG NIKS. VERGELEKEN BIJ TOEN IK 210 WAS!!
?!

TEKENAARS op de bres

dirk van beek

Tekenaars zijn vaak idealisten. Misschien niet zo vreemd, want ze doen in ideeën, althans de goede tekenaars. Neem Theo van den Boogaard. Zijn laatste strip, onlangs uitgegeven door het Duitse U-Comix en op het programma bij Espee, heet letterlijk "De ideograaf", dat wil zeggen, de man die grafisch vorm geeft aan ideeën. Het is een strip over stripmaken. Zoiets lijkt egotripperij, maar hoeft het niet te zijn. Ik kan me voorstellen dat een tekenaar, ook ten overstaan van anderen, zich rekenschap wil geven van wat hij doet. Dat kan trouwens op allerlei manieren. Hergé vertelde in zijn Kuifje Jubileumboek letterlijk hoe hij werkt. Claire Bretécher laat regelmatig de kreatieve vrouw zien, met al haar onzekerheden en met alle uitvluchten die zij zoekt om aan het scheppende werk te ontkomen, maar de uitgever wacht. De deadline is onontkoombaar.

Tekenaars zijn dus letterlijk idealisten, omdat zij met ideeën werken, maar zij zijn het ook in de zin van het woordenboek, dat als een van de mogelijke betekenissen geeft: iemand die idealen nastreeft.

Voor de meeste tekenaars is zo'n ideaal dat zij ooit van de opbrengst van hun werk kunnen leven. Ach, vergrijsde kunstenaars weten beter... en het is niet eens de schuld van het kapitaal. Ook uitgevers krijgen grijze haren, en niet alleen van ouderdom.

Als voor een tekenaar het dagelijks brood al een ideaal is, hoe idealistisch is hij dan niet, wanneer hij, tegen minimale vergoeding, zijn talent of kundigheid in dienst stelt van een goed doel? Toch komt het voor, verrassend vaak zelfs.

Een voorbeeld is het boekje **"Seks en relaties"**, ontstaan door de drijvende kracht van Henno Eggenkamp, een goede journalist die zijn ervaring opdeed bij vele grote bladen, maar er stuk liep op voorgevormde ideeën over de werkelijkheid die bij redakties leven.

"Ach, meneer Eggenkamp, wat u daar beschrijft, dat zijn randgevallen. Zo zijn onze lezers niet!"

Tuurlijk, de lezers van pakweg "ouders van nu" zullen waarschijnlijk nooit hun kind door de muur pletten, zoals Henno ooit meldde dat gebeurde, maar misschien voelen ze toch wel eens enige aandrang in die richting en dan kan het bevrijdend zijn om te weten dat ze daarin niet alleen staan. Het was maar een eenvoudig, doch frustrerend voorbeeld.

Henno gaat nu zijn eigen gang. Hij maakt boekjes, als hij denkt dat het nodig is en hij maakt ze op zijn eigen manier.

"Seks en relaties" is een voorbeeld, zelf geschreven, zelf vormgegeven en geproduceerd, voor een samenwerkingsverband van provinciale service-buro's voor jongeren, want het boekje is gericht op jongeren.

Een paar van deze buro's zijn teruggeschrokken voor de eigenzinnige toon van de auteur die meteen al blijkt uit de ondertitel: informatie die de volwassenen jou onthielden.

Volwassenen zijn in dit geval ouders en bazen van wie kinderen en tieners dit niet mogen en dat bepaald moeten doen, want anders... Henno zet de beuk erin. Hij is er vast van overtuigd dat jongeren thuis in de meeste gevallen niets kunnen leren, want hun ouders zwijgen over waar het omgaat en hun huwelijk is meestal zelf een puinhoop.

Wel wijst hij de weg naar zinnige informatie die kan helpen bij zelfontplooiing, voorzover hij die informatie zelf niet geeft.

Zijn betoog wordt ondersteund door werkelijk prachtige, en soms heel geestige illustraties van vooraanstaande tekenaars als Theo van den Boogaard, Aart Clerkx, Joanna Dreezer en Mark Smeets.

Een boekje om te hebben, recht voor z'n raap, absoluut niet sentimenteel en voortreffelijk leesbaar door een uiterst eenvoudig taalgebruik.

Henno Eggenkamp, Seks en relaties, 34 pagina's; te bestellen door ƒ 6,- over te maken op postgiro [illegible] 71 769 t.n.v. uitgeverij Espee, Langestraat 76A, Amsterdam, met vermelding: Seks en relaties.

STRIPINFORMATIE

HAN [illegible]
[illegible] GERRIT [illegible] EN WIM [illegible]
P. 2/3
Romantiek en liefde, soms gekruid met een vleugje sex, naast spanning en sensatie, dat zijn de ingrediënten van een nieuwe serie die met diep psychologisch inzicht wordt getekend en geschreven door het fameuze duo Gerrit & Wim. Centraal in het nieuwe verhaal staat de merkwaardige figuur Han Gewetensvim, de vliegende reporter van de Belgische A t/m Z Gazet, die, bij al zijn energie, een zeer voorkomend mens blijkt te zijn...
DE [illegible] VAN [illegible] GEPLAATST IN [illegible] 23.

[illegible] 3
TEKST [illegible] MICHEL [illegible]
P. 4 t/m 15
samenvatting van het voorafgaande:
Na een ramp - het is niet duidelijk waardoor deze werd veroorzaakt - is de grote chaos ingetreden. Frankrijk is in delen uiteengevallen. Alleen in de grote steden heeft de samenleving zich enigszins hersteld. Tegen deze achtergrond van verwarring en ontreddering speelt het verhaal van Alleentje die zich, na avontuurlijke omzwervingen door Zuid-Frankrijk, heeft aangesloten bij het verzet in de bergstreek Vercors. Van hieruit trekt zij een eerste keer naar Marseil om kontakt te maken met een verzetsgroep die bestaat uit Serge, Milou en Helène. Deze groep benadert nu, met grote moeite, de gouverneur van de stad die dubbelspel speelt. Hij is namelijk ook wapenhandelaar en heeft beloofd om de opstandelingen in Vercors een wapenzending toe te spelen. De gouverneur is echter een gevangene van zijn eigen veiligheidsdienst en wil zich terugtrekken uit de wapentransaktie. Het enige wat hij kan doen, zegt hij, is aan een van de groep een pas geven om later nog eens met hem te kunnen spreken. Serge neemt het niet. Er ontstaat een gevecht met de toegesnelde veiligheidstroepen. Alleentje ontsnapt in de verwarring uit de stad...
[illegible] AFLEVERINGEN [illegible] DIT [illegible] DE [illegible] TITEL "ALGUES" GINGEN, WERDEN GEPLAATST IN [illegible] EN 21 T/M 23.

HET [illegible] EEN [illegible]
TEKST EN TEKENINGEN: WILL [illegible]
P. 16 T/M [illegible]
Merel is eindelijk getrouwd, nadat de Spirit haar aanstaande heeft gered uit de klauwen van een gewetenloze mededingster. Zo werd 't getekend en geschreven in het vorige Spirit verhaal "De Bruiloft", geplaatst in Gummi nummer 23. Alles mooi en goed, maar het nieuwe paar start onder verre van ideale omstandigheden. Hun behuizing is pover en Onno heeft geen werk. Als hij gaat solliciteren, blijkt hij meer oog te hebben voor de verdiensten dan voor het karakter van zijn werkgever. Het is duidelijk dat de Spirit hem opnieuw uit de nesten moet redden.
Uit een en ander blijkt weer eens hoe Eisner denkt. Hulpeloze vrouwen komen in zijn werk niet voor, de mannen zijn de zwakke broeders. Het is een prikkelende omkering van de werkelijkheid die met een knipoog wordt doorgevoerd, niet om te overtuigen, maar om te amuseren.
[illegible] AFLEVERINGEN [illegible] DE SPIRIT WERDEN GEPLAATST IN [illegible] 11 T/M 14 EN 16 T/M 23.

NIEUWE VERHALEN BIJ [illegible] IN HET LAND [illegible] DE DJINNS
[illegible] RICHARD [illegible]
P. [illegible] T/M 32
samenvatting van het voorafgaande:
De achtste reis van Sindbad de Zeeman, waarvoor Strnad en Corben aansluiten bij de bekende verhalen uit Duizend en een Nacht, begon onder een ongelukkig gesternte.
Met Akissa en enige vrienden ging hij op weg door onherbergzame streken om genoegdoening te krijgen van Zu'l Janahayn, de koning der koningen van de Djinns, voor een onrecht dat hem en Akissa was aangedaan door de djinn Al-Ra'ad al-Kasif.
Deze djinn had getracht om Sindbad's vrouw Zulaikha te ontvoeren. Hoewel hem dit niet gelukt was, was Zulaikha sinds die tijd spoorloos verdwenen. Bovendien had de djinn Akissa, die naar haar eigen zeggen zijn vrouw was, slecht behandeld, zodat zij van Zu'l Janahayn een scheiding wilde verkrijgen. De karavaan waarmee Sindbad en Akissa reisden was onderweg door rampspoed achtervolgd. Tenslotte werden alle reizigers bij de stad Ketra gedood of gevangen genomen door het spookleger van Ali Ben-abda.
Sindbad genoot, als enige van de gevangenen, de twijfelachtige eer om de menseneter Ali Ben-abda te mogen vermaken bij diens gruwelijke maaltijden. Tussendoor had hij de gelegenheid om het paleis te doorzoeken. Bij een van zijn speurtochten ontdekte hij, in een afgelegen kamer, een fabelachtige schat. Terwijl hij deze doorwoelde op zoek naar een zwaard, kreeg hij de kans om een gesprek af te luisteren tussen Akissa en Ali. Nu kwam een duister bedrog aan het licht. Akissa bleek in werkelijkheid een andere verschijningsvorm van de djinn Al-Ra'ad al-Kasif en Ali was haar bondgenoot. Beiden wilden vertrekken, na een laatste maaltijd waarvan Sindbad de hoofdschotel zou vormen. Sindbad verstopte zich in een kist en werd, met de schat, aan boord geladen van het schip waarmee de beide samenzweerders wilden vertrekken.
DE VORIGE [illegible] VAN DIT VERHAAL WERDEN GEPLAATST [illegible] GUMMI 14 T/M 23.

PARACUELLOS: DE [illegible]
[illegible]: CARLOS [illegible]
P. 34/35
Carlos Giménez werd op 6 maart 1941 te Madrid geboren. Op zijn zesde jaar werd hij in een inrichting geplaatst die ressorteerde onder het spaanse armbestuur. De volgende acht jaar zwierf hij van de ene inrichting naar de andere.
Paracuellos del Jarama (de naam is ontleend aan een van de inrichtingen waar hij verbleef) is het huiveringwekkende verslag van een gedwongen opvoeding volgens de "idealen" van het Franco-bewind.
De jonge Giménez en zijn vriendjes groeien op onder de knoet van opvoeders die alleen geloven in straf en afnemen. Het eten is karig. De schijnheiligheid viert hoogtij.
[illegible] AFLEVERINGEN [illegible] STRIP WERDEN [illegible] IN GUMMI 19 T/M 23.

DE VOS, [illegible]
[illegible]: LAUZIER
P. 36 [illegible] 41
De vos, de raaf en het domme gansje (oorspronkelijke titel: Le renard, le corbeau et l'oie blanche) is een episode uit de serie Tranches de Vie die, sinds de eerste publikatie in het stripblad Pilote, veel stof heeft doen opwaaien.
Lauzier werd om deze reeks beurtelings verguisd als reaktionair of bejubeld als vooruitstrevend man, afhankelijk van de instelling van zijn lezers. In feite is hij "gewoon" een weerbarstige auteur die zijn uitgesproken ideeën over zin en onzin in het gedrag van mensen bepaald niet onder stoelen of banken steekt. Als stripmaker is hij waarschijnlijk de meest woordenrijke onder zijn kollega's, met pagina's waarop de beelden haast schuilgaan onder de tekst, zonder dat dit afbreuk doet aan de duidelijkheid van de figuren of de situaties. Van deze suksesvolle serie verschenen reeds vier kleuralbums in de franse taal.
VORIGE [illegible] 17 T/M [illegible]

DE [illegible] WIJLEN DE GROTE [illegible]
TEKST EN [illegible] CLAIRE [illegible]
P. 42
Over Claire Bretécher en haar strip "De Gefrustreerden" schreef Joke Huisman in NRC/Handelsblad:
"Bretécher's verbeelding van de werkelijkheid getuigt van een fikse dosis psychologisch inzicht. De lezer krijgt als het ware een lachspiegel voorgehouden. Een effekt dat niet ontstaat door overdrijving, maar door subtiele wendingen in beelden en dialogen." Niet alleen bij de pers, maar bij grote groepen lezers blijkt deze strip goed aan te slaan. Wekelijks verschijnt een pagina van de Gefrustreerden in Nieuwe Revu, NRC/Handelsblad en in het belgische Knack, terwijl intussen drie albums in de nederlandse taal werden gepubliceerd. De rage begon in Gummi dat ver voor de andere bladen deze strip opmerkte en afdrukte.
[illegible] GEPLAATST IN [illegible] 1 [illegible] 23.

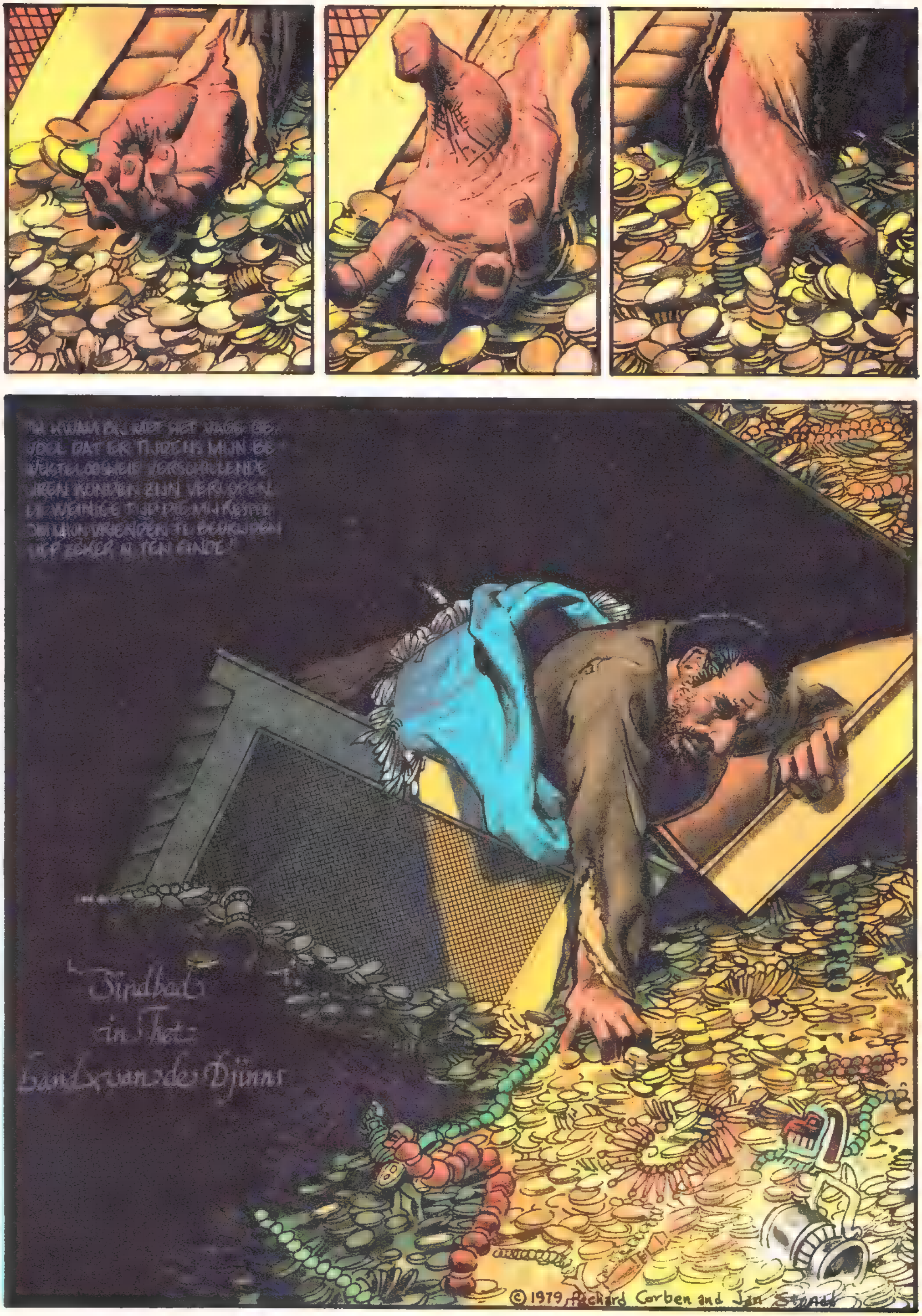
[illegible]
TEKST [illegible] TEKENINGEN: RUUD KAHL
P. 43
Over sommige stripseries wordt wel gezegd dat ze een biografische inslag hebben. De Herinneringen van Ruud Kahl zijn een biografie zonder meer. Het is zijn eigen levensverhaal, voor zover het in Duitsland speelt, met een klein intermezzo in Brazilië, tot het moment waarop hij zich voorgoed in Nederland vestigde. Volgens de laatste gegevens zal de serie in totaal 60 pagina's gaan tellen en op z'n vroegst eind 1980 voltooid zijn. De lange produktietijd wordt ondermeer veroorzaakt door Ruud's gedetailleerde tekenstijl (een week werk per bladzijde), hoewel kenners de laatste tijd een meer afgekorte werkwijze zullen hebben ontdekt.
VORIGE AFLEVERINGEN [illegible] DIT [illegible] 11 [illegible] 13 [illegible] 23.

[illegible] HET [illegible]
TEKST EN [illegible] LUIS [illegible]
P. 44 T/M [illegible]
De spaanse tekenaar Luis Garcia is een oude bekende voor trouwe Gummi-lezers. In nummer 10 werd van hem het verhaal "Genocide...etnocide" geplaatst, in nummer 12 "Bataljon St.-Patrick" en in nummer 14 "Tecumtha".
Het werk van Garcia getuigt van een grote betrokkenheid bij zijn onderwerpen. Evenals bijvoorbeeld Hans Kresse is Garcia gefascineerd door de levenswijze van de Noord-Amerikaanse indianen en schijnt hij zich het leed en onrecht dat hen werd aangedaan, persoonlijk aan te trekken. Het is geen toeval dat Garcia, zij het kort, nauw heeft samengewerkt met Carlos Gimenez die in zijn strips, en met name in de Paracuellos, blijk geeft van eenzelfde persoonlijke affiniteit met zijn onderwerp.
[illegible] LUIS GARCIA, [illegible] 10.

[illegible] 7: [illegible] LUL
[illegible]
Gemeengoed (oorspronkelijke titel: Histoires Ordinaires) is een lopende serie uit het franse stripblad Fluide Glacial, het eigen blad van tekenaar/schrijver Marcel Gotlib die, met deze uitgave, als magneet werkte op een interessante groep tekenaars. Tot de meest belovende van deze nieuwe stripmakers behoort ongetwijfeld Binet die intussen drie goede series op zijn naam heeft staan: poupon la peste (over een vroegrijpe baby), kador (over een filosofische hond) en deze serie gemeengoed. Van alle drie deze strips werd inmiddels een frans album uitgegeven, terwijl de serie kador ook dagelijks wordt afgedrukt in het franse dagblad Le Matin.
VORIGE AFLEVERINGEN [illegible] 18 T/M 23.

DE [illegible] BLIEP
TEKST [illegible]
P. [illegible] 59
samenvatting van het voorafgaande:
Een liftend meisje is door de burgemeester van St.-Vitusveen meegenomen naar zijn dorp. "Een straatpoes", denkt hij van haar, "een griezeltje", vindt zij van hem. Het meisje mag blijven logeren. Na een onrustige nacht, waarin een eigenaardig monument in de tuin het middelpunt is van geheimzinnige gebeurtenissen, ontwaakt zij ongesteld, bezweet en geschokt door boze dromen. Een nieuwe dag in St.-Vitusveen. De verrassingen zijn niet van de lucht. Het dorp heeft plotseling een nieuwe burgemeester, ditmaal van progressieve signatuur, en het meisje vindt nieuwe kleren op haar stoel die haar doen uitkomen als een sexy dienstertje. Ze mag van de burgemeester een paar boodschappen doen...
[illegible] DEZE [illegible] 15 [illegible] 17 [illegible] 23.

[illegible]
[illegible]: CHANTAL [illegible]
P. 60 [illegible]
samenvatting van het voorafgaande:
De stad is aangevallen met nucleaire wapens. Thérèse en haar man bevonden zich toevallig op de enige veilige plek, een atoomvrije schuilkelder, diep onder een warenhuis. Hier zullen zij, met een willekeurige groep klanten van het warenhuis, lange tijd moeten doorbrengen. De direktie van de zaak blijkt te beschikken over een uitgebreid scenario voor dit noodgeval en is vastbesloten om naleving van de regels af te dwingen, desnoods met behulp van een goed georganiseerde veiligheidsdienst. Al spoedig merkt Thérèse, die de bibliotheek van de schuilkelder beheert, het eigenaardige gedrag van de veiligheidsdienst op, maar voorlopig staat zij, met haar wantrouwen, alleen...
[illegible] 20 [illegible] 23. [illegible] 19, [illegible] VERHAAL 1995 [illegible]

IK KWAM BIJ MET HET VAGE GEVOEL DAT ER TIJDENS MIJN BEWUSTELOOSHEID VERSCHILLENDE JAREN KONDEN ZIJN VERLOPEN. DE WEINIGE TIJD DIE MIJ KOSTTE OM MIJN VRIENDEN TE BEVRIJDEN LIEP ZEKER AL TEN EINDE!
Sindbad in het Land van de Djinns
© 1979 Richard Corben and Jan Strnad

"ALS EEN RAT WOELDE IK, IN DOLLE PANIEK, DE HOPEN KOSTBAARHEDEN OM, OP ZOEK NAAR 'N WAPEN VOOR MIJN LAATSTE KRACHTMETING MET AL-RA'AD AL KASIF. IK VERSMAADDE MENIG FRAAI BEWERKT, MAAR BROOS LEMMET.
"EN KOOS TENSLOTTE EEN GEWOON ZWAARD, DAT, MET ZIJN STOERE VORMEN, GETUIGDE VAN EEUWEN INTENSIEF GEBRUIK.."
"TOT MIJN VERBAZING WAS DE SNEDE NOG SCHERP."
PRIJS ALLAH! AAN HET EIND VAN MIJN LEVEN VINDT IK NOG 'N STERKE VRIEND WAARIN IK VERTROUWEN KAN STELLEN!
"IK KLOM BEHOEDZAAM NAAR HET BOVENDEK.. MIJN DOOD TEGEMOET, DAARVAN WAS IK OVERTUIGD.."

AAAA!
WHAP!
THAP!
GOD, NEE!
JUDAR!

"BIJ HET HOREN VAN ZIJN NAAM AARZELDE DE DUIVEL DIE JUDAR WAS EN LIET ZIJN GREEP VERSLAPPEN. DUS DIT WAS HET LOT VAN MIJN KA-RAVAAN EN VROEGERE VRIENDEN.. HET LOT DAT HEN GETROFFEN HAD DOOR MIJN SCHULD!"
BIJ ALLAH'S LIEFDE, WAT HEB IK JE AANGEDAAN, VRIEND?
"EEN OGENBLIK SCHEEN HER-KENNING TE DAGEN IN JUDAR'S OGEN.."
"OM VERVOLGENS TE DOVEN.."
RAARGH!
ALLAH ZIJ MIJN ZIEL GENADIG!
AAAAGH!
CRUN-CHUK!

"TERWIJL JUDAR'S ONDODE LICHAAM NOG ZIELTOOGDE AAN MIJN VOETEN OP HET PLANKIER, WERD IK BELAAGD DOOR MEER VAN DEZE HELSE SCHEPSELS VAN WIE VELEN MIJ BEKEND WAREN ALS LEDEN VAN MIJN RAMPSPOEDIG GEZELSCHAP.."

"MIJN LICHAAM WERD PLAT OP HET DEK GEDRUKT, MAAR MIJN HOOFD GEHEVEN, OM MIJN BLIK TE MARTELEN MET 'T GEZICHT DAT IK, VÓÓR ALLES, NIET HAD WILLEN ZIEN.."
..BEHRAM!..DUS JOU HEB IK OOK DE DOOD INGE-JAAGD!
NEE, SINDBAD, NIET IN DE DOOD..
WIJ ZIJN NOG IN LEVEN, SINDBAD! JE MOET ONS VERLOS-SEN! JE BENT ONS DE GENADE VAN DE DOOD SCHULDIG!
BISMALLAH! DAT IS WAAR! MAAR HOE?
JA, HOE, SINDBAD?
JE ZIET 'T, ALI, IK ZEI DAT WE 'M HIER ZOUDEN VINDEN!

JE BENT 'N SCHAAP ONDER DE WOLVEN, SINDBAD. ALLAH HOORT JE GEBEDEN NIET! JE EEUWIGE VERDOEMENIS IS NABIJ!
WORM, STAAK JE ZIELIG GEKRONKEL! 'T IS MAAR GOED DAT JE JE OGEN BESCHUT!
DEZE BOL BEVAT WAT SALOMO ZELF ONS HEEFT NAGELATEN.. DE MACHT VAN DE DJINNS, HUN ONTSTOLEN TOEN HIJ DE WEERSPANNIGEN OPSLOOT IN FLESSEN VAN LOOD EN HEN BEGROEF IN DE DIEPSTE ZEEËN! BINNENIN SCHUILT 'N MACHT DIE MIJ ZELFS ZU'L JANAHAIN ONDER HEERSCHAPPIJ KAN BRENGEN!
DE TOORTS!
HUH?

NEE!
BEHRAM! DE BOL BETEKENT DE DOOD!
UUF!
UUGH!
DOOD! DOOD!
DOOD DOOD DOOD
MIJN BOL!
DOOD DOOD DOOD
SMASH!
WORDT VERVOLGD..

achter de kawat

Rudolf Kahl.

Charles Burki Legernummer 9409
1979 Uitgeverij T. Wever BV. Franeker
Buijten & Schipperheijn / Repro Holland, Amsterdam

Toen ik het boek van Charles Burki met tekeningen uit een Japans krijgsgevangenenkamp voor het eerst in handen kreeg en mij de televisiebeelden van een aantal van die tekeningen die ik bijna tien jaar geleden zag, weer herinnerde omdat ze toen al indruk op me hadden gemaakt, schoot me gelijk een vraag tebinnen die ik me al vaker heb gesteld: WAT IS KUNST?

En het wordt misschien wel tijd dat men zich in het algemeen eens gaat buigen over die vraag in deze periode van decadente neergang van de beeldende kunst, die haar ziektebeeld ligt te demonstreren via BBK (Bond Beeldende Kunstenaars) en de op de tocht staande BKR (Beeldende Kunstenaars Regeling, uit onkunde en gewoonte nog steeds Contraprestatie genoemd).

Als je een kunstenaar vraagt wat kunst is, komt er in de regel wat vaag gestamel uit omdat de persoon in kwestie zich verbaal niet kan uitdrukken of nooit over de vraag heeft nagedacht, of men wordt weggespoeld door een vloedgolf van termen en argumenten, die je onmiddellijk doet twijfelen aan de noodzaak van kunst als communicatiemiddel van de betreffende persoon - en ja hoor, hoe beter de argumentatie voor de verdediging van de waarde van het eigen werk, hoe beroerder het produkt er in de regel uitziet.

"Kunst is noodzaak" heeft iemand in de regering ooit bedacht of zich aan laten praten met een knipoog naar de "groten" uit het verleden en de daaruit voort te komen schijnende verplichting in het heden, maar tot een werkelijke confrontatie schijnt het nooit te zijn gekomen.

Ik ben maar een gewone onbekende schrijver-tekenaar - en omdat mijn noodzaak dus nog niet door een overgrote schare van bewonderaars en andere onkundigen is bevestigd, voel ik me nog geroepen om moeilijke vragen te stellen, zoals de vraag "WAT IS KUNST?" en daaraan vastgeknoopt misschien ook nog de vraag naar het NUT ervan.

Waarom gaat iemand tekenen of schilderen of beeldhouwen of componeren, hoe afschuwelijk de produkten soms ook op sommigen van ons over mogen komen? En is KUNSTENAAR eigenlijk wel een BEROEP?
Een ieder mag die vragen voor zichzelf beantwoorden naar eigen oordeel. Want wie ben ik dat ik een norm zou mogen scheppen die voor anderen net zo geldt als voor mezelf?! Elk denkbeeld is immers subjektief (persoonlijk) - hoe absoluut en concreet het ook lijkt voor de meerderheid van ons. Maar toen ik het boek van Burki doorbladerde, kon ik niet nalaten om toch naar een definitie van Kunst en Kunstenaar te gaan zoeken. En al gravende in mijn gebrekkige woordenschat (als buitenlander hou je op dat punt een

handicap) kwam ik tot het volgende bouwwerk:

"Kunst is de persoonlijke, communicatieve verhandeling van de omgeving van de kunstenaar en hemzelf in wisselwerking tussen beide en de aangesprokene."
Alsjeblieft!
Wat wil ik met zo'n bouwsel nu eigenlijk zeggen?:

a. dat Kunst persoonlijk is,
b. dat Kunst communicatie is, waarin de Kunstenaar zichzelf en zijn omgeving aan ons presenteert,
c. dat Kunstenaar en omgeving uit elkaar voortkomen en dat beiden als zodanig weer ontstaan door de aangesprokene.

Het kunstprodukt ontstaat dus niet alleen door de kunstenaar, maar deze ontstaat tegelijk uit het produkt (het produkt schept de kunstenaar), dat samen met hem ontstaat in de ogen van de aangesprokene, die als zodanig weer ontstaat uit kunstenaar en kunstwerk - een voortdurende wisselwerking die ons één zekerheid geeft:
Kunst is in ieder geval communicatie omdat ze eruit ontstaat, samen met de kunstenaar!

Een kunstenaar is een specialist - hij verhandelt zich en zijn omgeving in wisselwerking door een speciaal produkt - zijn eigen persoonlijke vormelijke communicatie - zijn werkstuk. Om het eenvoudig te zeggen:
Hij vertelt ons in verstarde of gestolde vormen wie hij is en wat hij wilde zeggen op een bepaald ogenblik.
En hier komen we dan ook prompt een moeilijkheid tegen: de Tijd!

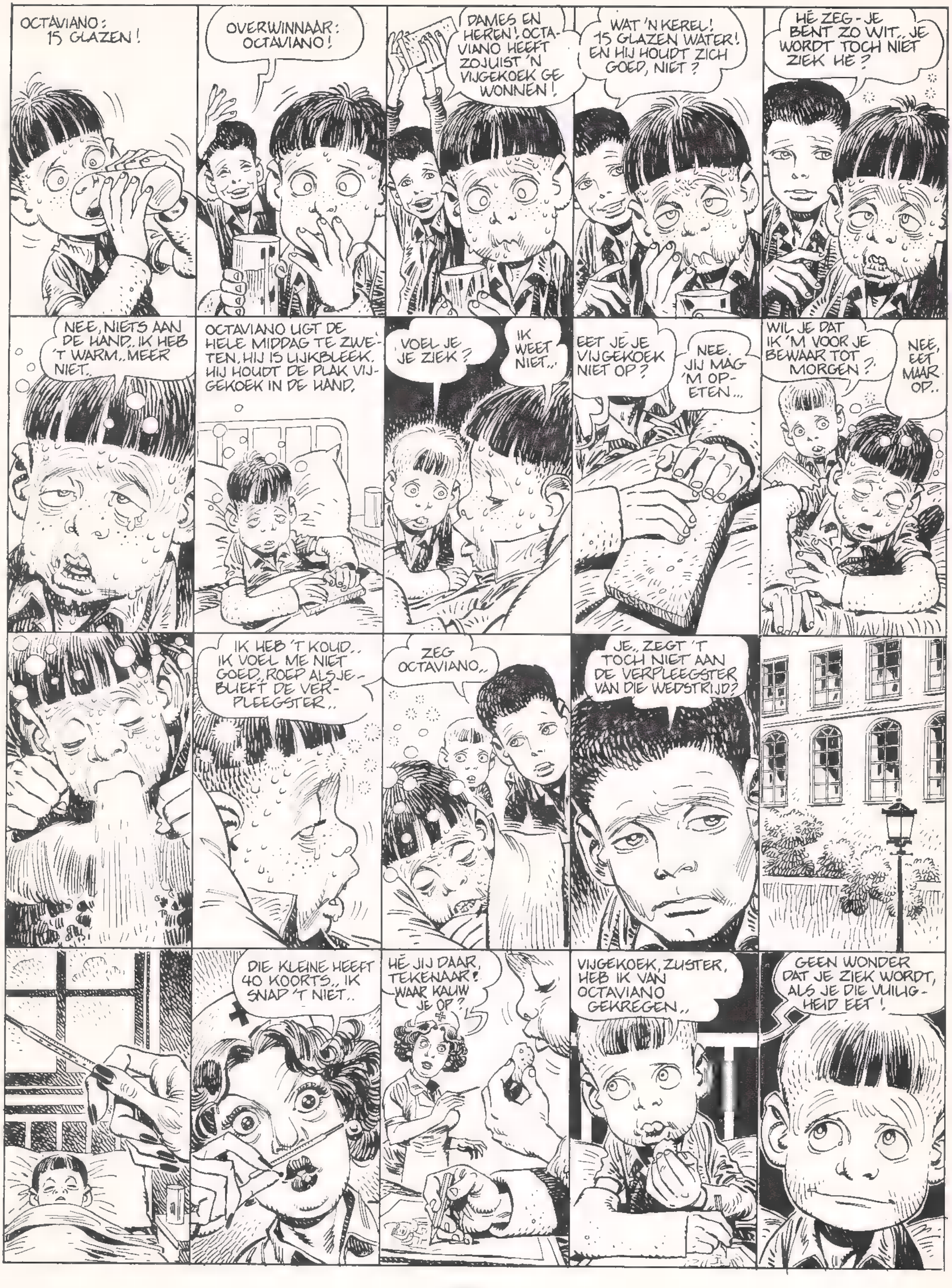
Bestaan is beweging in voortgang. Niets is ook maar een seconde lang constant - en hoe fijner de stof des te sneller de beweging zich voortplant. Zo blijft vaste stof, zoals steen of metaal voor ons onzuiver oog lange tijd vormvast, maar van levend weefsel b.v. weten we al dat het in voortdurende verandering verkeert. Een gedachte echter beweegt met een snelheid die ons begrip bijna te boven gaat.
En nu probeert een kunstenaar het meest fijnstoffelijke, de gedachte of emotie, vast te leggen in grove materie - verf op doek of inkt op papier of wat dan ook. Hij probeert dus het moment niet alleen te stollen in de vorm, maar ook in de handeling, want mannen als Johfra of Willink doen maanden over een werkstuk - de gedachte die hen aanzette tot het maken van het werkstuk zou dus niet mogen veranderen tijdens het werk. En daarom vinden we bij lieden als de net genoemden inderdaad ook van die verstarde denkbeelden. Alleen een snelle schets kan in feite de emotie van het moment benaderen. Maar het uitwerken van die schets is alweer knoeien met de herinnering en kunstmatig stollen van de tijd.
En daar komt nog een ander probleem bij: Hoe persoonlijker de kunstvorm des te groter het scheppingseffekt van de aangesprokenen en des te kleiner de communicatieve waarde. En zie daar - het symbool voor de tijd waarin wij leven: Een maximum aan individualisme (egoïsme, egocentrisme) (psychotherapie is er een duidelijk teken van - alleen maar met jezelf bezig, alle aandacht is gericht op Kwatta!) schept een minimum aan communicatie - iedereen schreeuwt zijn eigen mening en zijn eigen IK de ruimte in en liefst zo onverstaanbaar mogelijk. Individualisme is het hoogtepunt van decentralisatie van de massa - de oneindige versplintering. En zo denken we ook - in versplinteringen. Terwijl we juist naar de eenheid zouden moeten zoeken.

En dan is zo'n boek van Burki een hele verademing voor mij, want zijn kunst is bijna onpersoonlijk - hij geeft alleen maar weer. Hij geeft weer of door wat hij zag op het moment dat hij het zag. Ik heb de neiging om dat "eerlijk" te noemen. Maar het komt ook voort uit het onderwerp: De mens, teruggeworpen naar de basisnormen van het voortbestaan. "Achter de Kawat" is een leerzaam boek, en dat het juist nu is verschenen, is voor mij een teken aan de wand, want het vertelt ons hoe mensen overleven met een bestaansminimum in een schijnbaar vijandige omgeving.
Want tussen ons en de werkelijke basiskrachten van het voortbestaan staat nu een dikke muur van zogenaamde gemakken die het leven alleen maar ingewikkelder hebben gemaakt - althans wat de uiterlijke vorm aangaat.
Okay, we hebben de ontwikkeling van materialisatie van het bestaan en de ontvreemding van de basis blijkbaar nodig om tot een bepaald soort van bewustzijn te komen, maar mensen als Burki zijn de gelukkigen die de kans hebben gehad,

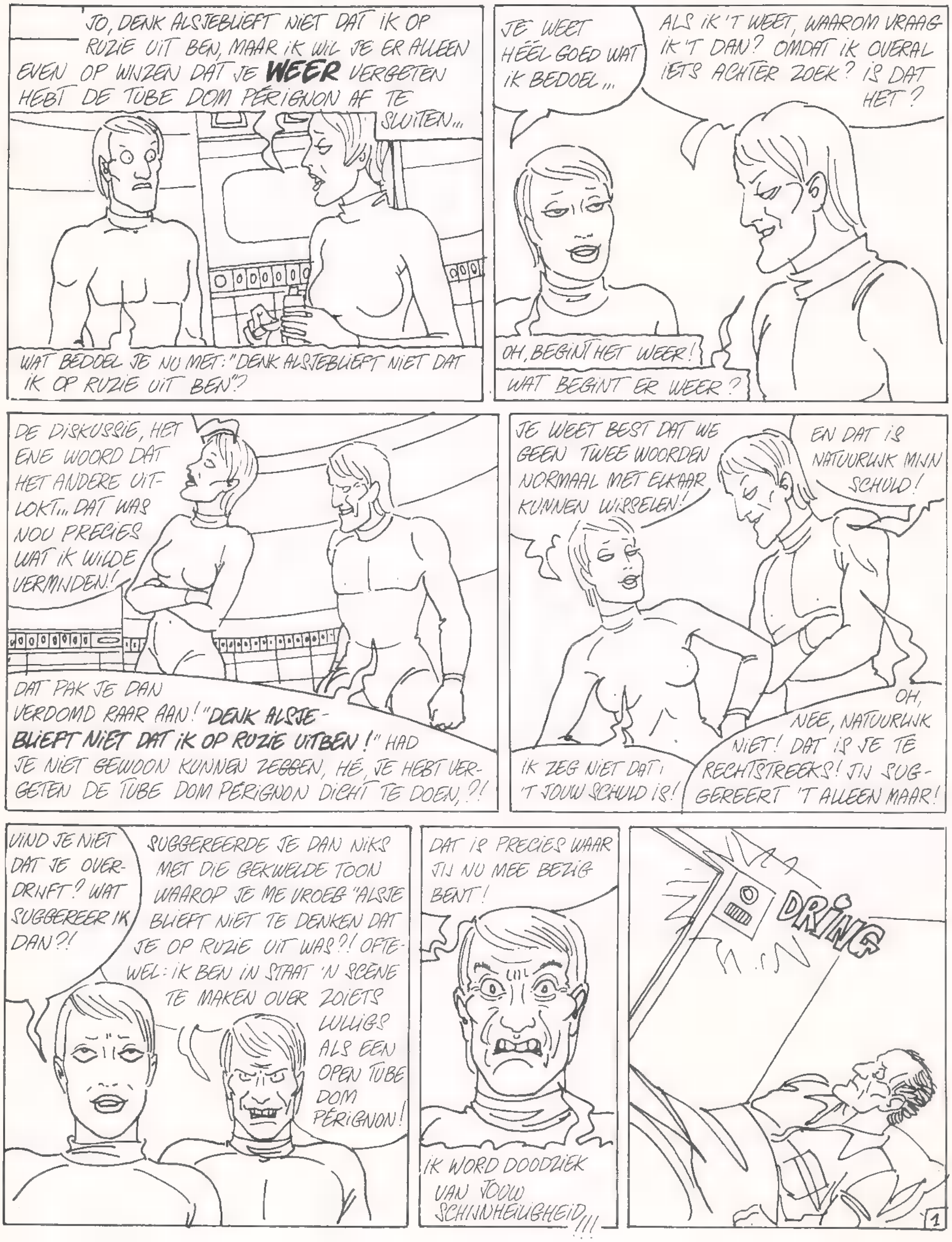
VERVOLG OP PAGINA 59

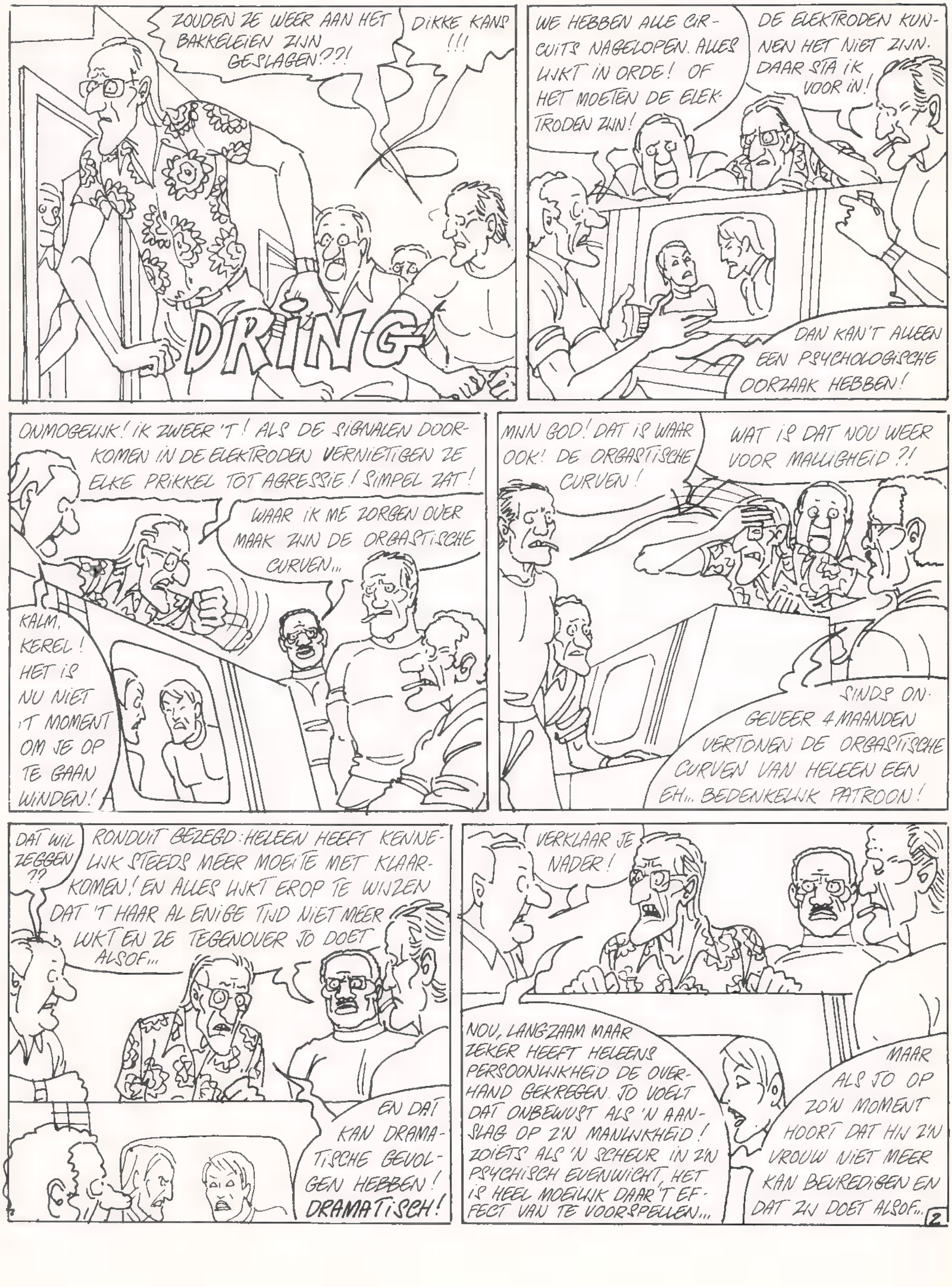

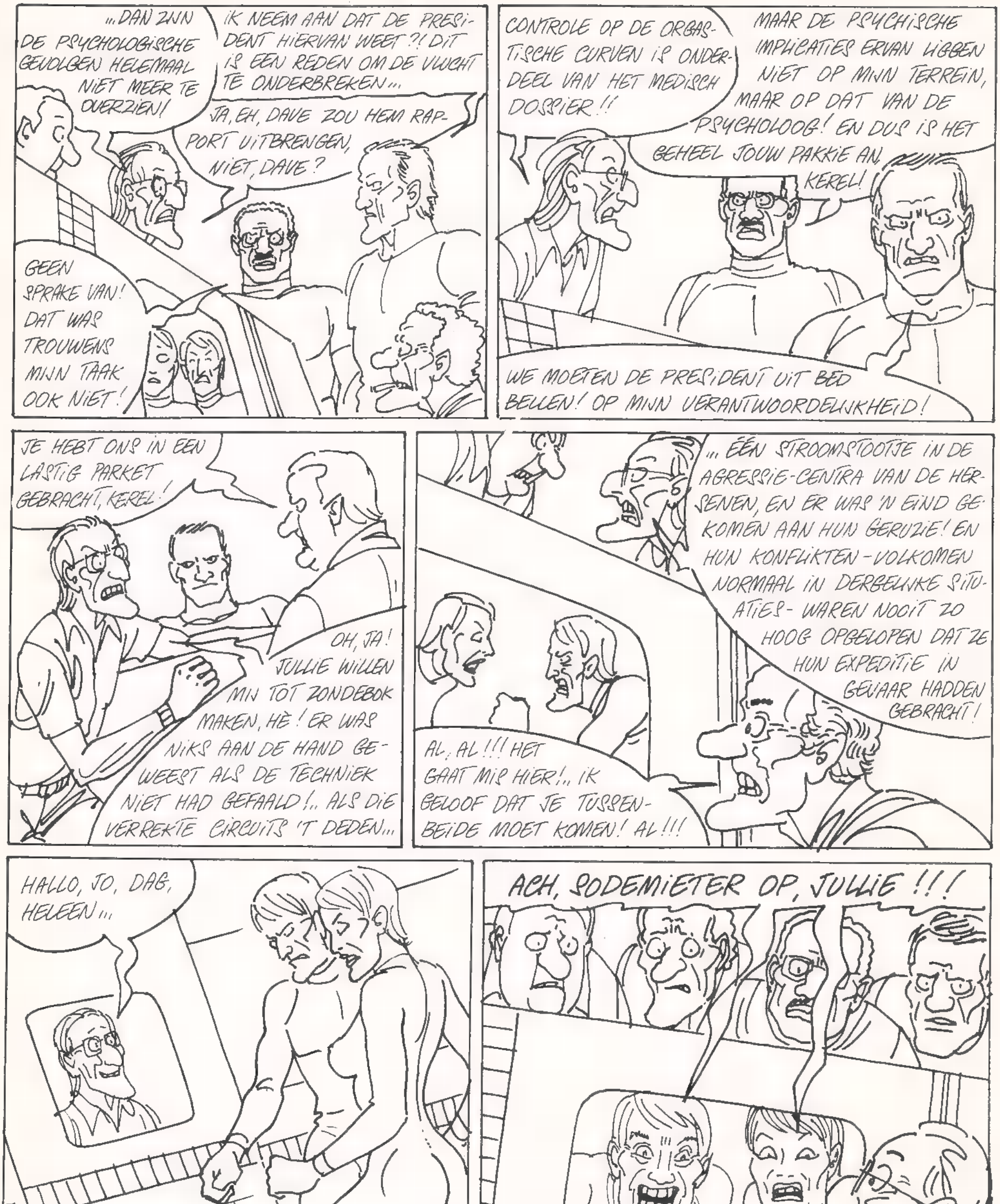

*EL VALLECANO - JONGEN UIT VALLECAS, BUITENWIJK VAN MADRID.

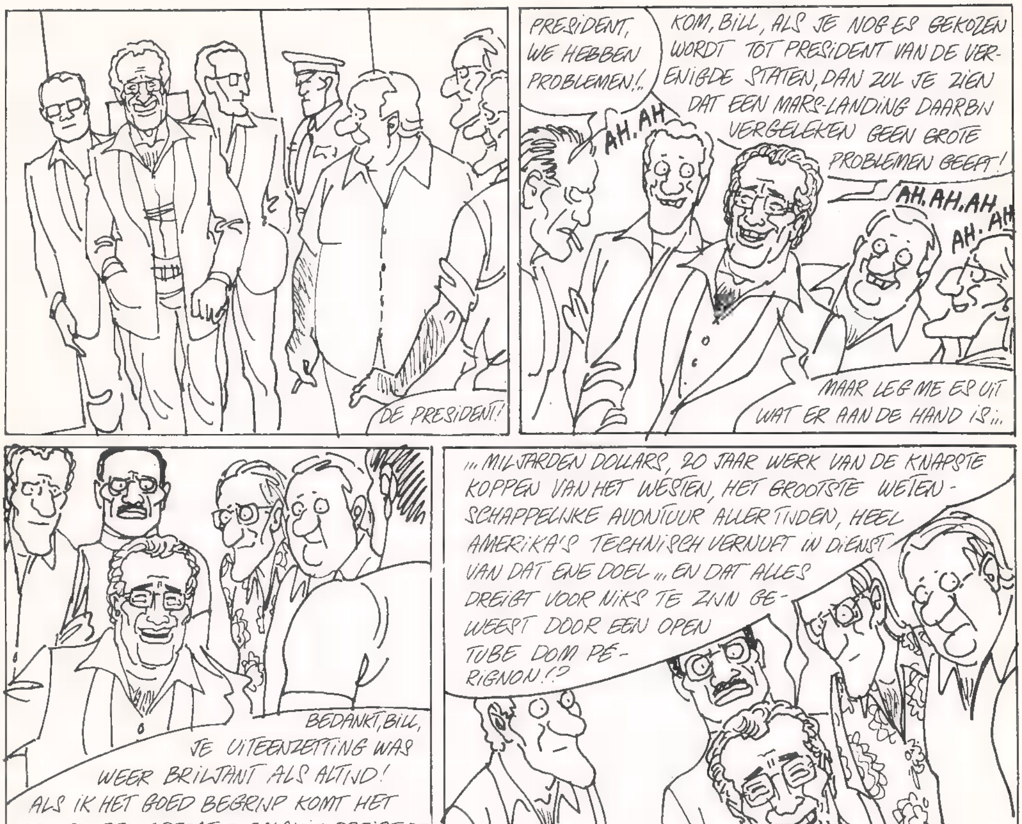

OCTAVIANO: 15 GLAZEN!
OVERWINNAAR: OCTAVIANO!
DAMES EN HEREN! OCTAVIANO HEEFT ZOJUIST 'N VIJGEKOEK GEWONNEN!
WAT 'N KEREL! 15 GLAZEN WATER! EN HIJ HOUDT ZICH GOED, NIET?
HÉ ZEG - JE BENT ZO WIT.. JE WORDT TOCH NIET ZIEK HE?
NEE, NIETS AAN DE HAND.. IK HEB 'T WARM.. MEER NIET..
OCTAVIANO LIGT DE HELE MIDDAG TE ZWETEN. HIJ IS LIJKBLEEK. HIJ HOUDT DE PLAK VIJGEKOEK IN DE HAND.
VOEL JE JE ZIEK?
IK WEET NIET..
EET JE JE VIJGEKOEK NIET OP?
NEE. JIJ MAG 'M OPETEN...
WIL JE DAT IK 'M VOOR JE BEWAAR TOT MORGEN?
NEE, EET MAAR OP..
IK HEB 'T KOUD.. IK VOEL ME NIET GOED. ROEP ALSJEBLIEFT DE VERPLEEGSTER..
ZEG OCTAVIANO..
JE.. ZEGT 'T TOCH NIET AAN DE VERPLEEGSTER VAN DIE WEDSTRIJD?
DIE KLEINE HEEFT 40 KOORTS.. IK SNAP 'T NIET..
HÉ JIJ DAAR, TEKENAAR! WAAR KAUW JE OP?
VIJGEKOEK, ZUSTER, HEB IK VAN OCTAVIANO GEKREGEN..
GEEN WONDER DAT JE ZIEK WORDT, ALS JE DIE VUILIGHEID EET!

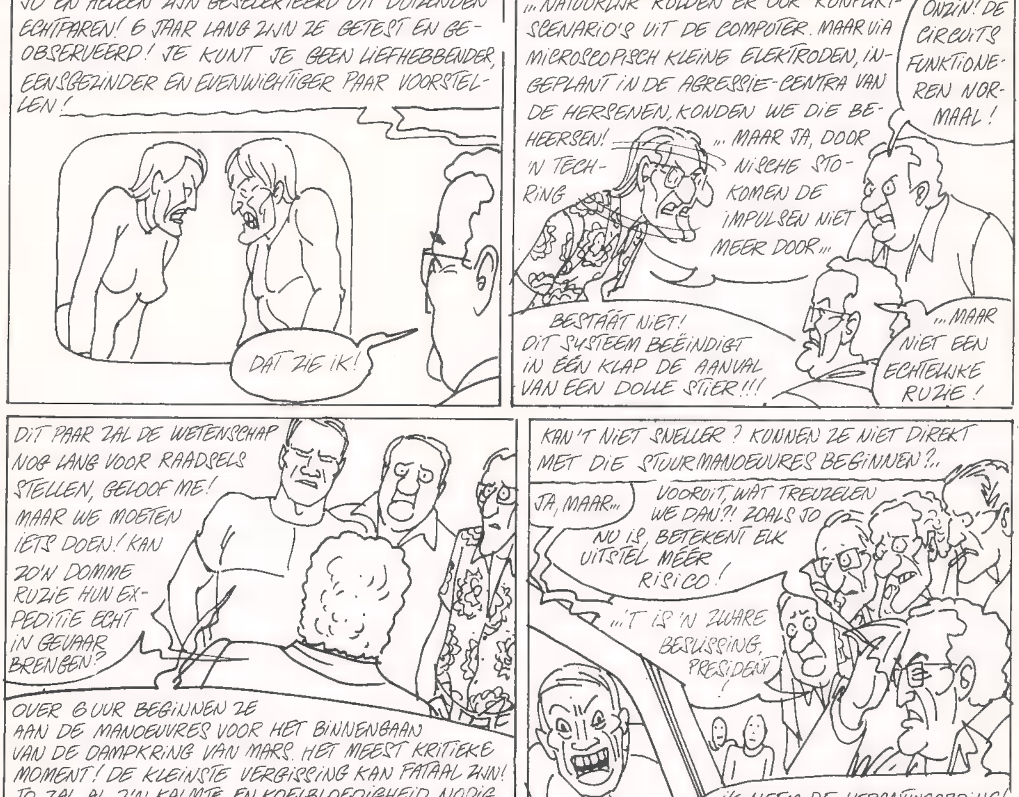
lauzier: de vos, de raaf en het domme gansje

ZOUDEN ZE WEER AAN HET BAKKELEIEN ZIJN GESLAGEN??!
DIKKE KANS !!!
DRING
WE HEBBEN ALLE CIRCUITS NAGELOPEN. ALLES LIJKT IN ORDE! OF HET MOETEN DE ELEKTRODEN ZIJN!
DE ELEKTRODEN KUNNEN HET NIET ZIJN. DAAR STA IK VOOR IN!
DAN KAN'T ALLEEN EEN PSYCHOLOGISCHE OORZAAK HEBBEN!
ONMOGELIJK! IK ZWEER 'T! ALS DE SIGNALEN DOORKOMEN IN DE ELEKTRODEN VERNIETIGEN ZE ELKE PRIKKEL TOT AGRESSIE! SIMPEL ZAT!
WAAR IK ME ZORGEN OVER MAAK ZIJN DE ORGASTISCHE CURVEN...
KALM, KEREL! HET IS NU NIET 'T MOMENT OM JE OP TE GAAN WINDEN!
MIJN GOD! DAT IS WAAR OOK! DE ORGASTISCHE CURVEN!
WAT IS DAT NOU WEER VOOR MALLIGHEID?!
SINDS ONGEVEER 4 MAANDEN VERTONEN DE ORGASTISCHE CURVEN VAN HELEEN EEN EH... BEDENKELIJK PATROON!
DAT WIL ZEGGEN??
RONDUIT GEZEGD: HELEEN HEEFT KENNELIJK STEEDS MEER MOEITE MET KLAARKOMEN! EN ALLES LIJKT EROP TE WIJZEN DAT 'T HAAR AL ENIGE TIJD NIET MEER LIJKT EN ZE TEGENOVER JO DOET ALSOF...
EN DAT KAN DRAMATISCHE GEVOLGEN HEBBEN! DRAMATISCH!
VERKLAAR JE NADER!
NOU, LANGZAAM MAAR ZEKER HEEFT HELEENS PERSOONLIJKHEID DE OVERHAND GEKREGEN. JO VOELT DAT ONBEWUST ALS 'N AANSLAG OP Z'N MANLIJKHEID! ZOIETS ALS 'N SCHEUR IN Z'N PSYCHISCH EVENWICHT, HET IS HEEL MOEILIJK DAAR'T EFFECT VAN TE VOORSPELLEN...
MAAR ALS JO OP ZO'N MOMENT HOORT DAT HIJ Z'N VROUW NIET MEER KAN BEVREDIGEN EN DAT ZIJ DOET ALSOF...
2

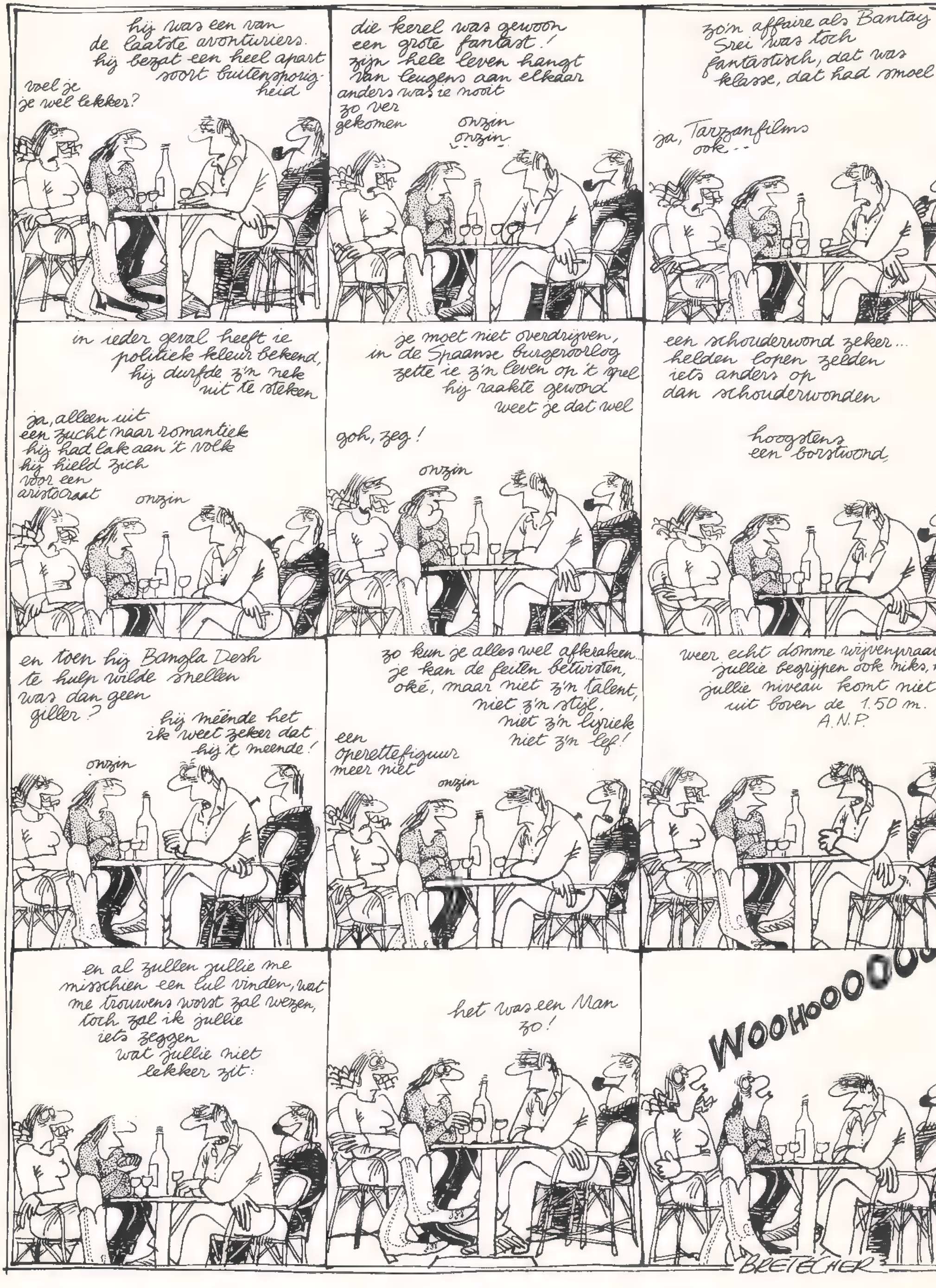

...DAN ZIJN DE PSYCHOLOGISCHE GEVOLGEN HELEMAAL NIET MEER TE OVERZIEN!
IK NEEM AAN DAT DE PRESIDENT HIERVAN WEET?! DIT IS EEN REDEN OM DE VLUCHT TE ONDERBREKEN...
JA, EH, DAVE ZOU HEM RAPPORT UITBRENGEN, NIET, DAVE?
GEEN SPRAKE VAN! DAT WAS TROUWENS MIJN TAAK OOK NIET!
CONTROLE OP DE ORGASTISCHE CURVEN IS ONDERDEEL VAN HET MEDISCH DOSSIER!!
MAAR DE PSYCHISCHE IMPLICATIES ERVAN LIGGEN NIET OP MIJN TERREIN, MAAR OP DAT VAN DE PSYCHOLOOG! EN DUS IS HET GEHEEL JOUW PAKKIE AN, KEREL!
WE MOETEN DE PRESIDENT UIT BED BELLEN! OP MIJN VERANTWOORDELIJKHEID!
JE HEBT ONS IN EEN LASTIG PARKET GEBRACHT, KEREL!
OH, JA! JULLIE WILLEN MIJ TOT ZONDEBOK MAKEN, HÈ! ER WAS NIKS AAN DE HAND GEWEEST ALS DE TECHNIEK NIET HAD GEFAALD!.. ALS DIE VERREKTE CIRCUITS 'T DEDEN...
...ÉÉN STROOMSTOOTJE IN DE AGRESSIE-CENTRA VAN DE HERSENEN, EN ER WAS 'N EIND GEKOMEN AAN HUN GERUZIE! EN HUN KONFLIKTEN - VOLKOMEN NORMAAL IN DERGELIJKE SITUATIES - WAREN NOOIT ZO HOOG OPGELOPEN DAT ZE HUN EXPEDITIE IN GEVAAR HADDEN GEBRACHT!
AL, AL!!! HET GAAT MIS HIER!.. IK GELOOF DAT JE TUSSENBEIDE MOET KOMEN! AL!!!
HALLO, JO, DAG, HELEEN...
ACH, SODEMIETER OP, JULLIE!!!
3

DE PRESIDENT!
PRESIDENT, WE HEBBEN PROBLEMEN!..
KOM, BILL, ALS JE NOG ES GEKOZEN WORDT TOT PRESIDENT VAN DE VERENIGDE STATEN, DAN ZUL JE ZIEN DAT EEN MARS-LANDING DAARBIJ VERGELEKEN GEEN GROTE PROBLEMEN GEEFT!
AH.AH
AH.AH.AH
AH.AH
MAAR LEG ME ES UIT WAT ER AAN DE HAND IS...
BEDANKT, BILL, JE UITEENZETTING WAS WEER BRILJANT ALS ALTIJD! ALS IK HET GOED BEGRIJP KOMT HET HIEROP NEER: OPERATIE GALAXIE DREIGT DE MIST IN TE GAAN DOOR 'N ECHTELIJKE RUZIE!
...MILJARDEN DOLLARS, 20 JAAR WERK VAN DE KNAPSTE KOPPEN VAN HET WESTEN, HET GROOTSTE WETENSCHAPPELIJKE AVONTUUR ALLER TIJDEN, HEEL AMERIKA'S TECHNISCH VERNUFT IN DIENST VAN DAT ENE DOEL... EN DAT ALLES DREIGT VOOR NIKS TE ZIJN GEWEEST DOOR EEN OPEN TUBE DOM PÉRIGNON!?
WAT JOU BETREFT, KEREL, IK BEN WEL GEEN PSYCHOLOOG, IK BEN MAAR PRESIDENT VAN DE VERENIGDE STATEN... MAAR IK HEB 'T ALTIJD AL WAANZIN GEVONDEN OM 'N **GETROUWD** STEL 2 JAAR LANG IN DE KOSMOS **OP ELKAARS LIP** TE LATEN ZITTEN!
ZIET U HET ZICHZELF DOEN, 2 JAAR LANG ALLEEN MET UW VROUW DOOR HET HEELAL VLIEGEN IN EEN ONDERKOMEN VAN 30 M², HE, NOU?!!
ONDERZOEK HEEFT UITGEWEZEN DAT 'N EVENWICHTIG, EENSGEZIND EN LIEFHEBBEND ECHTPAAR 'T BEST BESTAND WAS TEGEN ZO'N BEPROEVING! HUN LIEFDE WAS 'T BESTE MEDICIJN TEGEN DE VERSCHRIKKELIJKE EENZAAMHEID VAN DE INTERSTELLAIRE RUIMTE
ACH, INTELLECTUELENPRAAT!!!
4

JO EN HELEEN ZIJN GESELEKTEERD UIT DUIZENDEN ECHTPAREN! 6 JAAR LANG ZIJN ZE GETEST EN GEOBSERVEERD! JE KUNT JE GEEN LIEFHEBBENDER, EENSGEZINDER EN EVENWICHTIGER PAAR VOORSTELLEN!
DAT ZIE IK!
...NATUURLIJK ROLDEN ER OOK KONFLIKT-SCENARIO'S UIT DE COMPUTER. MAAR VIA MICROSCOPISCH KLEINE ELEKTRODEN, INGEPLANT IN DE AGRESSIE-CENTRA VAN DE HERSENEN, KONDEN WE DIE BEHEERSEN!
ONZIN! DE CIRCUITS FUNKTIONEREN NORMAAL!
...MAAR JA, DOOR 'N TECHNISCHE STORING KOMEN DE IMPULSEN NIET MEER DOOR...
BESTAAT NIET! DIT SYSTEEM BEËINDIGT IN ÉÉN KLAP DE AANVAL VAN EEN DOLLE STIER!!!
...MAAR NIET EEN ECHTELIJKE RUZIE!
DIT PAAR ZAL DE WETENSCHAP NOG LANG VOOR RAADSELS STELLEN, GELOOF ME! MAAR WE MOETEN IETS DOEN! KAN ZO'N DOMME RUZIE HUN EXPEDITIE ECHT IN GEVAAR BRENGEN?
OVER 6 UUR BEGINNEN ZE AAN DE MANOEUVRES VOOR HET BINNENGAAN VAN DE DAMPKRING VAN MARS. HET MEEST KRITIEKE MOMENT! DE KLEINSTE VERGISSING KAN FATAAL ZIJN! JO ZAL AL Z'N KALMTE EN KOELBLOEDIGHEID NODIG HEBBEN... MOET JE 'M ZIEN... EN 'T WORDT PER MINUUT ERGER!
KAN 'T NIET SNELLER? KUNNEN ZE NIET DIREKT MET DIE STUURMANOEUVRES BEGINNEN?..
JA, MAAR...
VOORUIT, WAT TREUZELEN WE DAN?! ZOALS JO NU IS, BETEKENT ELK UITSTEL MÉÉR RISICO!
...'T IS 'N ZWARE BESLISSING, PRESIDENT!
IK NEEM DE VERANTWOORDING! MAAR IK WIL EERST MET ZE PRATEN...
HELEEN, JO, WEET DAT JULLIE OP DIT HISTORISCHE OGENBLIK NIET ALLEEN ZIJN! IK BEN BIJ JULLIE! EN MET MIJ 400 MILJOEN AMERIKANEN... EN 10 MILJARD WERELDBEWONERS DIE DANKZIJ HET WONDER VAN ONZE TECHNIEK DEZE TRIOMF VAN DE WESTERSE MENS, -WETENSCHAP EN -BESCHAVING, WAARVAN JULLIE HET SYMBOOL ZIJN, OP HUN TV KUNNEN VOLGEN!
NAMENS ALLEN, HELEEN, JO, BEDANKT!
GOED ZO, KINDEREN, GOED ZO!
JO, IK HAD NIET OVER DIE TUBE DOM PÉRIGNON MOETEN BEGINNEN... 'T WAS MIJN SCHULD, SORRY...
5

BEGIN JE WEER?! HET GAAT ME NIET OM DIE TUBE DOM PÉRIGNON, DAT HEB IK JE AL 100 KEER GEZEGD! JEZUS, BEN JE DOOF, OF ZO?!
ZEG, DOE NORMAAL! IK BEN ZO AARDIG OM M'N EXCUSES TE MAKEN...
WAT BEN JE OOK EEN TRUT!!! IK WIL GEEN EXCUSES, IK WIL DAT JE ES OPHOUDT OM ME GEK TE MAKEN DOOR ME TE BEHANDELEN ALS 'N ACHTERLIJK KIND!
NOU, GEDRAAG JE DAN EENS ALS EEN VENT!
WAT BEDOEL JE DAARMEE, HÈ, HE?!
WIE DE SCHOEN PAST, TREKT 'M AAN!
JIJ!... NU WE IN DE UITZENDING ZIJN, GA JE ME VERNEDEREN, HÈ! EN NOG WEL IN HET BIJZIJN VAN 10 MILJARD KIJKERS!!! HA, HA, IK ZOU GEEN VENT ZIJN, HÈ! NOU, IK HOOP DAT JE EEN VIBRATOR HEBT MEEGENOMEN, WANT DE HELE VERDERE REIS, AFGELOPEN, HÈ, AFGELOPEN!!!
ALS JE BEGRIJPT WAT IK BEDOEL!
ALS DAT 'T ERGSTE IS...
OH, DAT HOOR IK VOOR HET EERST! EERGISTER KIKTE JE WEL ANDERS... HELEMAAL PLAT...
ARME SCHAT! JE MOEST ES WETEN!
NEE, HELEEN, NEE, NEEEEEEE!!!
DE EIGENDUNK VAN DIE STOMME KERELS! IK DEED MAAR ALSOF! AL EEN HELE TIJD WORD IK NIET MEER WARM OF KOUD VAN JE HELDENDADEN!
HOE... HOE DURF JE!... IN 'T BIJZIJN VAN 10 MILJARD KIJKERS!
JO, IK... SCHAT!
JO, HOU JE IN, JO!!!
SODEMIETEROP!!
ZE ZIJN OP DE DAMPKRING VAN MARS AFGEKETST! VOLGENS MIJN BEREKENINGEN KUNNEN WE ZE PAS OVER 30 JAAR TERUGHALEN, WAT 'N RAMP!!
WAT 'N VRESELIJKE DOOD!!!
WELNEE, NOG ERGER! ZE GAAN NIET DOOD! NU MOETEN ZE MEER DAN 30 JAAR MET Z'N TWEEËN ALLEEN ZIJN!!!
HET IS JOUW SCHULD!
JIJ HAD ME NIET GEK MOETEN MAKEN!!!
6

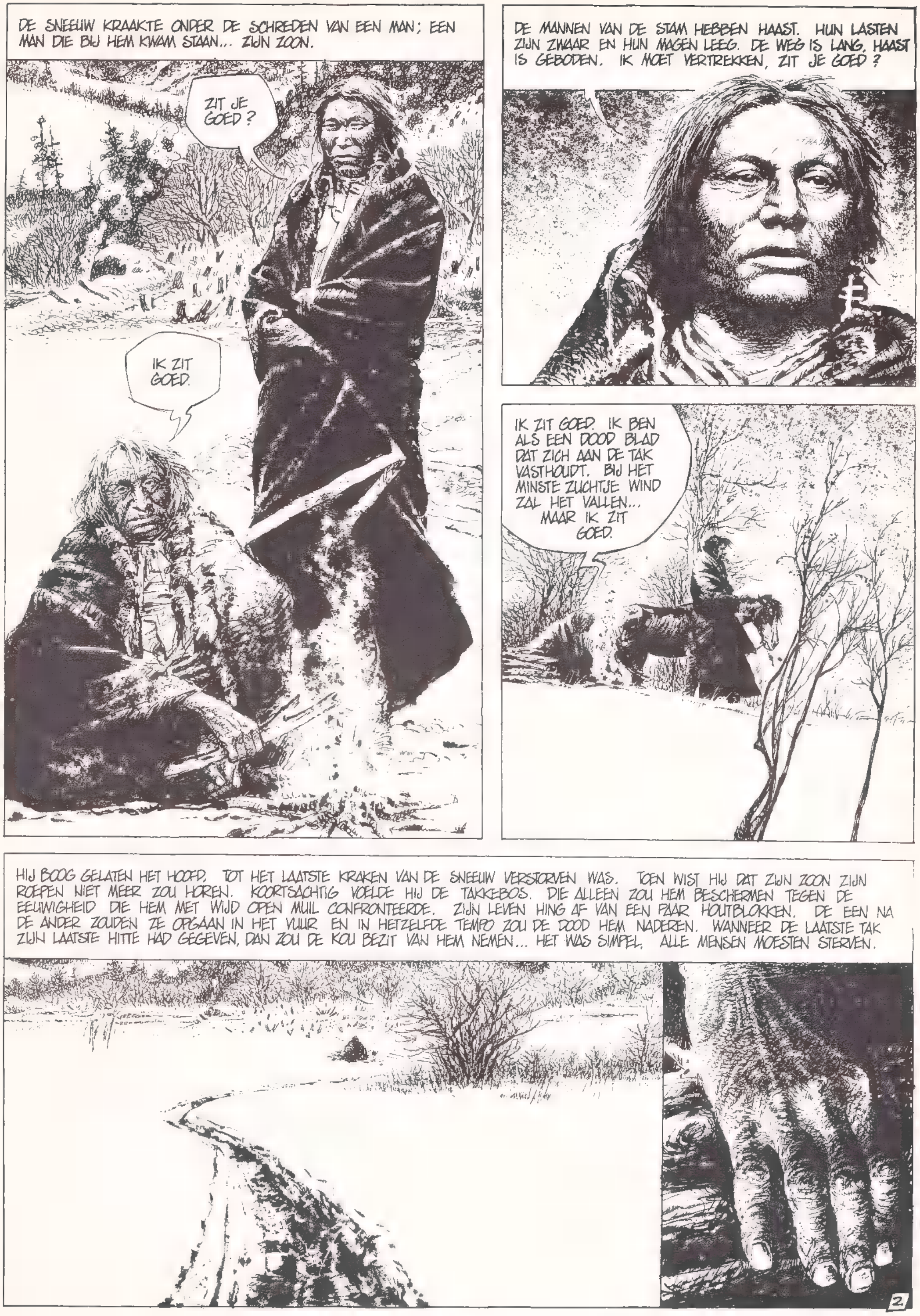
WIJLEN DE GROTE MAN

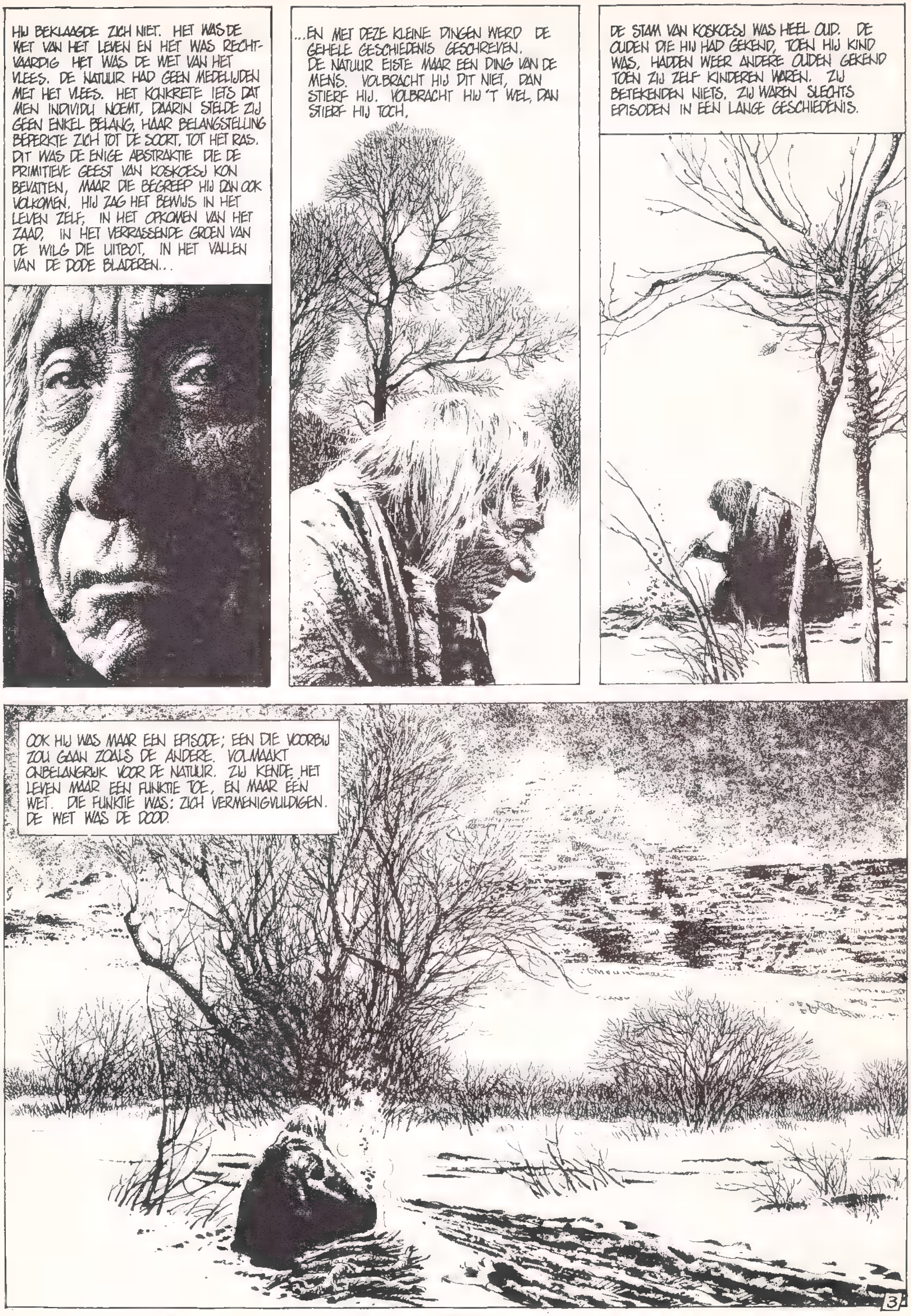

WORDT VERVOLGD.

DE WET VAN HET LEVEN
JACK LONDON / BEWERKING: LUIS GARCÍA - 1978
DE OUDE KOSKOESJ LUISTERDE GRETIG. HOEWEL HET LICHT VAN ZIJN OGEN REEDS LANG WAS GEDOOFD WAS ZIJN GEHOOR NOG UITSTEKEND EN HET MINSTE GERUCHT DRONG DOOR TOT ZIJN VERSTAND DAT, OOK AL KON HIJ DE DINGEN OM ZICH HEEN NIET MEER WAARNEMEN, SCHERP WAS GEBLEVEN ACHTER ZIJN GERIMPELD VOORHOOFD.
ZIJ DIE DAAR DE PAARDEN RIEP, WAS SIT-CUM-TO-HA, DOCHTER VAN ZIJN DOCHTER, MAAR ZIJ WAS TE DRUK OM AAN DE OUDE MAN TE DENKEN DIE GINDS ZAT - ALLEEN IN DE SNEEUW, NUTTELOOS EN DOOR ALLEN VERGETEN. HET KAMP MOEST AFGEBROKEN, EEN LANGE WEG WACHTTE EN DE DAG GING VERDER. HET LEVEN, DE DINGEN VAN HET LEVEN, EISTEN HEN OP, NIET DE DOOD. EN HIJ... HIJ WAS DE DOOD NABIJ.
HET OPPERHOOFD WAS ZIJN ZOON, EEN FORSE, STERKE MAN, LEIDER VAN DE STAM EN EEN GROOT JAGER.
HET LUIDE KRAKEN VAN HALF BEVROREN HUIDEN VERTELDE HEM DAT DE TENT VAN HET OPPERHOOFD AL WAS AFGEBROKEN.
ZIJ VERTROKKEN ÉÉN VOOR ÉÉN. ZWIJGEND ZETTE DE KARAVAAN ZICH IN BEWEGING. ZE WAREN WEG, VERTROKKEN UIT ZIJN LEVEN EN NU MOEST HIJ ALLEEN ZIJN LEVENSEINDE ONDER OGEN ZIEN.
1

DE SNEEUW KRAAKTE ONDER DE SCHREDEN VAN EEN MAN; EEN MAN DIE BIJ HEM KWAM STAAN... ZIJN ZOON.
ZIT JE GOED?
IK ZIT GOED.
DE MANNEN VAN DE STAM HEBBEN HAAST. HUN LASTEN ZIJN ZWAAR EN HUN MAGEN LEEG. DE WEG IS LANG, HAAST IS GEBODEN. IK MOET VERTREKKEN, ZIT JE GOED?
IK ZIT GOED. IK BEN ALS EEN DOOD BLAD DAT ZICH AAN DE TAK VASTHOUDT. BIJ HET MINSTE ZUCHTJE WIND ZAL HET VALLEN... MAAR IK ZIT GOED.
HIJ BOOG GELATEN HET HOOFD, TOT HET LAATSTE KRAKEN VAN DE SNEEUW VERSTORVEN WAS. TOEN WIST HIJ DAT ZIJN ZOON ZIJN ROEPEN NIET MEER ZOU HOREN. KOORTSACHTIG VOELDE HIJ DE TAKKEBOS. DIE ALLEEN ZOU HEM BESCHERMEN TEGEN DE EEUWIGHEID DIE HEM MET WIJD OPEN MUIL CONFRONTEERDE. ZIJN LEVEN HING AF VAN EEN PAAR HOUTBLOKKEN. DE EEN NA DE ANDER ZOUDEN ZE OPGAAN IN HET VUUR EN IN HETZELFDE TEMPO ZOU DE DOOD HEM NADEREN. WANNEER DE LAATSTE TAK ZIJN LAATSTE HITTE HAD GEGEVEN, DAN ZOU DE KOU BEZIT VAN HEM NEMEN... HET WAS SIMPEL. ALLE MENSEN MOESTEN STERVEN.
2

HIJ BEKLAAGDE ZICH NIET. HET WAS DE WET VAN HET LEVEN EN HET WAS RECHTVAARDIG. HET WAS DE WET VAN HET VLEES. DE NATUUR HAD GEEN MEDELIJDEN MET HET VLEES. HET KONKRETE IETS DAT MEN INDIVIDU NOEMT, DAARIN STELDE ZIJ GEEN ENKEL BELANG, HAAR BELANGSTELLING BEPERKTE ZICH TOT DE SOORT, TOT HET RAS. DIT WAS DE ENIGE ABSTRAKTIE DIE DE PRIMITIEVE GEEST VAN KOSKOESJ KON BEVATTEN, MAAR DIE BEGREEP HIJ DAN OOK VOLKOMEN. HIJ ZAG HET BEWIJS IN HET LEVEN ZELF; IN HET OPKOMEN VAN HET ZAAD, IN HET VERRASSENDE GROEN VAN DE WILG DIE UITBOT, IN HET VALLEN VAN DE DODE BLADEREN...
...EN MET DEZE KLEINE DINGEN WERD DE GEHELE GESCHIEDENIS GESCHREVEN. DE NATUUR EISTE MAAR EEN DING VAN DE MENS. VOLBRACHT HIJ DIT NIET, DAN STIERF HIJ. VOLBRACHT HIJ 'T WEL, DAN STIERF HIJ TOCH.
DE STAM VAN KOSKOESJ WAS HEEL OUD. DE OUDEN DIE HIJ HAD GEKEND, TOEN HIJ KIND WAS, HADDEN WEER ANDERE OUDEN GEKEND TOEN ZIJ ZELF KINDEREN WAREN. ZIJ BETEKENDEN NIETS, ZIJ WAREN SLECHTS EPISODEN IN EEN LANGE GESCHIEDENIS.
OOK HIJ WAS MAAR EEN EPISODE; EEN DIE VOORBIJ ZOU GAAN ZOALS DE ANDERE. VOLMAAKT ONBELANGRIJK VOOR DE NATUUR. ZIJ KENDE HET LEVEN MAAR EEN FUNKTIE TOE, EN MAAR ÉÉN WET. DIE FUNKTIE WAS: ZICH VERMENIGVULDIGEN. DE WET WAS DE DOOD.
3

DE JONGE VROUW WAS STERK EN HAAR BORSTEN STEVIG, HAAR GANG LICHT EN HAAR BLIK STRALEND, EEN GENOT VOOR DE OGEN, MAAR ZIJ MOEST EEN FUNKTIE VERVULLEN.
HAAR SCHOONHEID NAM TOE, TOT EEN JAGER DIE ZICH NIET MEER KON BEHEERSEN, HAAR MEENAM NAAR ZIJN TENT OM ER TE KOKEN EN VOOR HEM TE WERKEN EN OM HAAR DE MOEDER VAN ZIJN KINDEREN TE MAKEN.
BIJ HET BAREN VERFLAUWDE HAAR SCHOONHEID, HAAR LEDEMATEN VERLOREN HUN LENIGHEID EN KRACHT. EN HAAR OGEN WERDEN DOF...
DE VROUW HAD HAAR TAAK VOLBRACHT, MAAR BIJ HET EERSTE KNAGEN VAN DE HONGER, OF BIJ DE EERSTVOLGENDE REIS ZOUDEN ZIJ HAAR ACHTERLATEN, ZOALS ZIJ HEM ACHTERLIETEN. ZOALS HIJ DAAR ZAT IN DE SNEEUW, BIJ EEN HOOPJE HOUT. DAT WAS DE WET VAN HET LEVEN.
4

ZORGVULDIG LIET HIJ EEN TAK IN HET VUUR GLIJDEN EN GAF ZICH WEER OVER AAN ZIJN MIJMERINGEN ... HIJ HERINNERDE ZICH HOE HIJ ZIJN EIGEN VADER ACHTERLIET OP EEN BERG IN KLONDIKE, MIDDEN IN DE WINTER.
HIJ HERINNERDE ZICH DAT HIJ ALS KIND HAD GEZIEN HOE DE WOLVEN EEN ELAND ACHTERVOLGDEN. DE WOLVEN ZONDERDEN HEM AF VAN DE KUDDE DIE HIJ NOOIT MEER KON BEREIKEN.
EEN OGENBLIK LUISTERDE HIJ NAAR DE STILTE... GEEN GELUID, NIETS...EEN ENORME VERLATENHEID.
PLOTSELING... WAT WAS HET ?.. RILDE HIJ OVER ZIJN HELE LICHAAM.
EEN LANGGEREKT GEHUIL -EEN BEKEND GELUID- VERBRAK DE STILTE RONDOM.
5

BEHEERST DOOR ZIJN ERFVREES VOOR DE MENS RIEP DE WOLF ZIJN BROEDERS MET EEN LANG GEHUIL.
NIET EEN TROK ZICH TERUG. WAAROM AAN HET LEVEN VASTHOUDEN ? KOSKOESJ WIERP DE BRANDENDE TAK VER VAN ZICH.
WEER ZAG DE OUDE MAN DE ELAND VOOR ZICH DIE VOOR HET LAATST WEERSTAND BOOD.
WAT DEED HET ER TENSLOTTE TOE ?
WAS DIT NIET DE WET VAN HET LEVEN ?
EINDE
©L. GARCÍA '78
6

OUWE DWAAS OUWE LUL

Ch. Binet

1

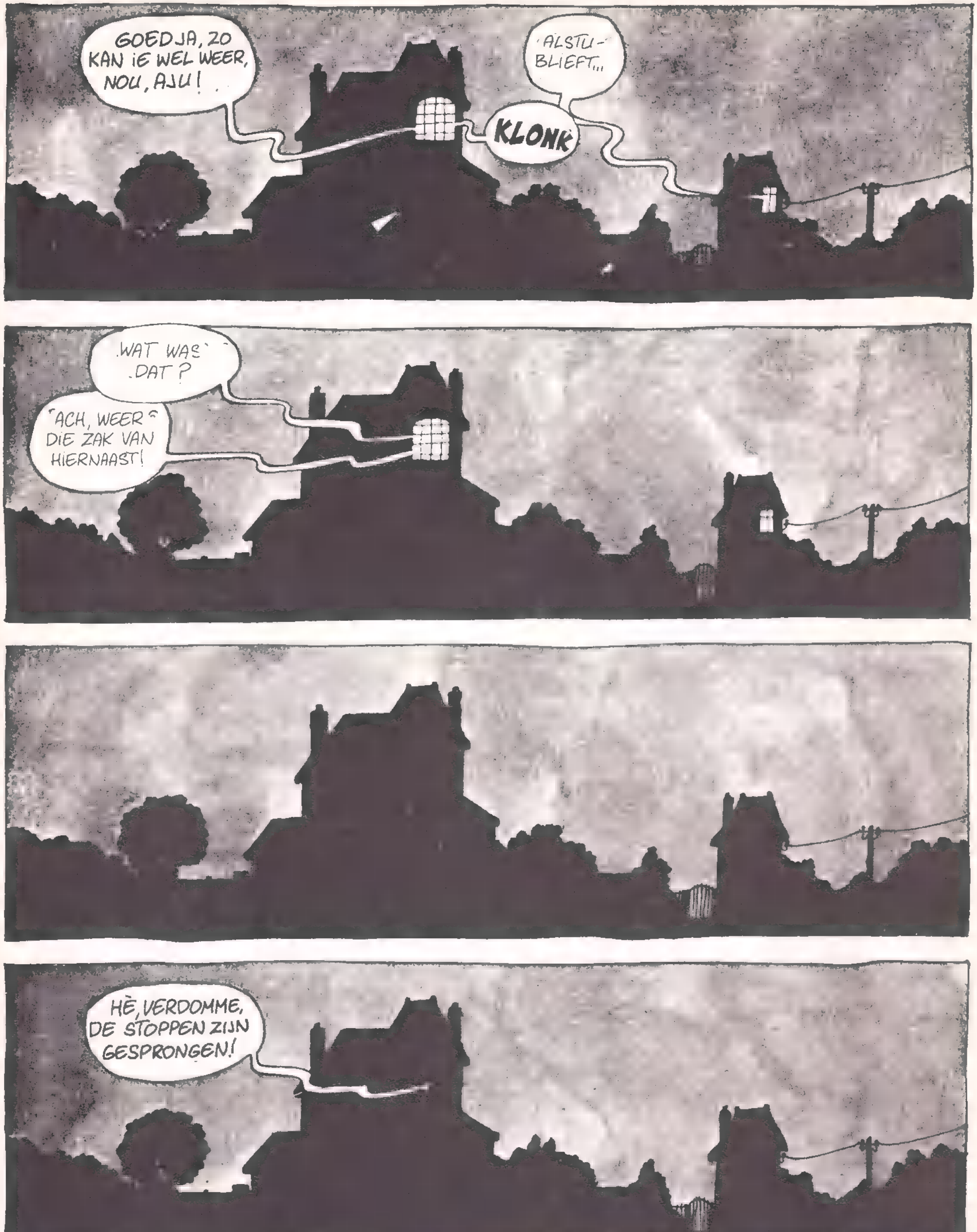

DRIIIIIING
NU GAAT IE OVER!
GRMLLL, WAT IS DAT NOU WEER? WELKE KLOOT... WAT! 2 UUR IN DE OCHTEND!!!
KAN 'T NIET IETS BELANGRIJKS ZIJN?
DAT IS TE HOPEN VOOR DIE GODVERGETEN BOERENLUL!
HA, HA, HA, OP DIT MOMENT STAAT HIJ VAST ALS EEN DOLLEMAN TE TIEREN!
GRMLLLL?
HALLO, IK ZOU GRAAG SPREKEN MET MENEER ZWELSMAN!
MH? DAT BEN IK!
MENEÉR ZWELSMAN?? ZOOOO, JA JA, JUIST JA, ZAL IK U EENS WAT ZEGGEN?!...EH... EH... EH... EH... TSJA, EH... NOU, EH..
... ONMENS!
VERDULLEME
?!
LULHANNES, TERINGLIJER, KLOOTHOMMEL, BEN JE HELEMAAL VAN DE POT GERUKT OM ME IN 'T HOLST VAN DE NACHT MET JE GELUL LASTIG TE VALLEN?!!
HÉ ZEG, WEL BELEEFD BLIJVEN, HÈ, WANT GROTE WOORDEN GEBRUIKEN DAT KAN IK OOK, HOOR, EN NOG WEL EEN GRAADJE ERGER!
POTDORIE... POTSTAUSEND... SAPPERLOOT... EN... EN ZELFS DROL!
ZIET U!
VERDULLEME!

2

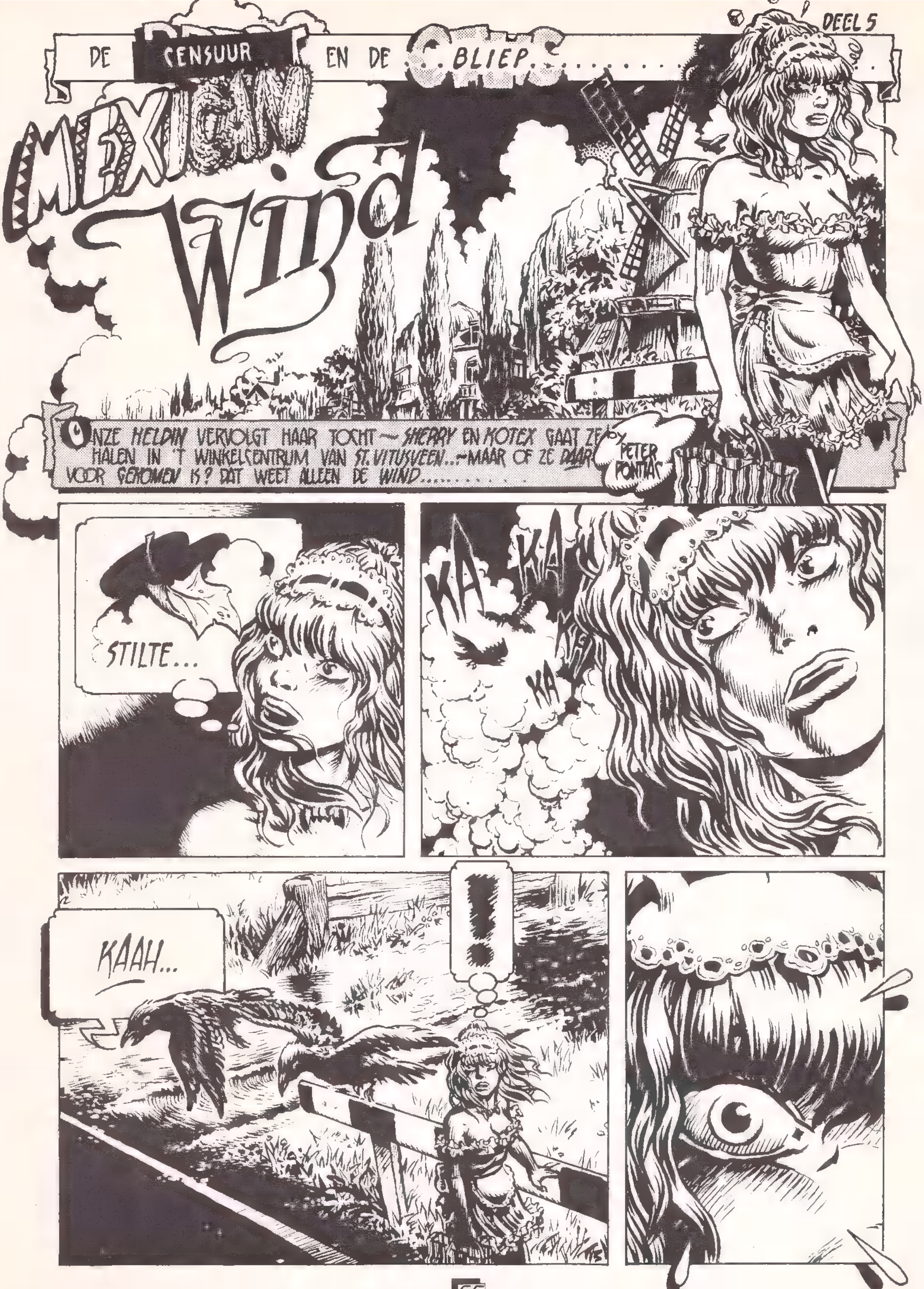

EN WIE BEN JIJ DAN WEL, HÈ RUKKER! WIE BEN JE? HEB EENS 'T LEF OM JE NAAM TE ZEGGEN, TERRORIST!
IK BEN DEGENE VAN WIE U ALLES HEEFT AFGEPAKT! DE MOESTUIN, HET HUIS, DE KONIJNENHOKKEN, TOT AAN HET PRIVAAT ACHTER IN DE TUIN TOE...
DE OUWE LUL! 'T IS DE OUWE LUL DIE MIDDEN IN DE NACHT DE LOLBROEK UITHANGT! AH, AH, AH, LAAT IK ME EFFE NAAIEN ALS 'N GROENTJE...
HOOR ES, OUWE LUL! WE ZIJN MET MEKAAR AAN 'T DEALEN, DUS EEN GRAPPIE IS PRIMA, MAAR NOU DUIK JE D'R WEER IN, EN ALS JE NIET KAN SLAPEN, DAN RUK JE JE MAAR AF!
KLONK
MAAR, IK...
HIJ HEEFT OPGEHANGEN!
GA JE NIET SLAPEN?
IK STA TE PISSEN!
... EN NU IS IE WEER GAAN KCCCSLAPEN!
HIJ LIET ME NIET EENS UITVLOEKEN! MOT!
OOOH, HUH, WAT ZOU DAT, IK BEL NOG OPNIEUW EN DIT KEER ZAL IE LUISTEREN!
DRIIIIIING
OOH NÉÉ! ALS HIJ 'T WEER IS DAN DOOD IK HEM! UE!
RUSTIG NOU, REIN, 'T IS EEN OUDJE!
JAAA, HALLO?
EN NU LUISTERT U NAAR ME ZWELSMAN, U ZAL NAAR ME LUISTEREN, HOORT U!
NOU, HUP DAN, OUWE LUL, MAAR TEMPO HÈ, WANT IK BEGIN ONGEDULDIG TE WORDEN!!

3

GOED DAN, ZWELSMAN, IK VERKOOP MIJN HUIS LIEVER NIET MEER AAN U!
HOOR ES, VRIEND, DAT IS TE LAAT, JE HEBT GETEKEND EN IK HEB ALLES AL IN KANNEN EN KRUIKEN. MORGEN, GAAT JE HOK TEGEN DE VLAKTE EN DAN KOMT ER 'N TENNISBAAN OP JE SLAKROPPIES, SOLARIUM OP JE SCHIJTHUIS EN 'N GARAGE VOOR DE ROLLS WAAR JE KROT NU STAAT. WE HEBBEN 'N KONTRAKT, JE HAD HET EERDER MOETEN BEDENKEN!!
IK WERD MEEGESLEEPT IN EEN MAALSTROOM, ZWELSMAN, U HEBT ME VERDRONKEN IN PAPERASSEN, ME DAG EN NACHT ACHTERVOLGD, IK TEKENDE OM ER VANAF TE WEZEN!
UH PUHPUH, HÉ, BESTE MAN, JE WIL TOCH NIET PROBEREN TE ZEGGEN DAT IK JE HEB GEPREST, HÈ..
DAT NIET ZWELSMAN, MAAR...
WAT MAAR? IK HEB VERDOMME 'N PLAATSJE IN 'T BEJAARDENHUIS VERSIERD VIA DE WETHOUDER PERSOONLIJK, EEN GUNST, OPA, IK WEET NIET OF JE DAT WEET...
MAAR WEET U, ZO'N TEHUIS IS NIKS VOOR MIJ ...
WAT ZEIK JE NOU... JE BARST STRAKS VAN DE VRIENDJES ...EN VRIENDINNETJES, HÉ OUWE SNOEPER!
OP JOUW LEEFTIJD KAN HET NOG BEST, HOOR, JE VINDT VAST WEL EEN OF ANDER SAPPIG OUDJE OM TE PALEN, HA, HA, WAT JIJ OUWE NEUKERD, EN TROUWENS, JULLIE OUDJES ZIJN TOCH NET KLEINE KINDEREN... JE ZAL ZIEN, IK WEET ZEKER DAT JE DAAR 'N HOOP LOL ZAL TRAPPEN!
NEE, NEE, ZWELSMAN, IK GRUW ERVAN, ALS IK M'N HUIS VERLIES MAAK IK ME VAN KANT, ZWOLSMAN, VERSTA JE, DAN MAAK IK ME VAN KANT!
WELJA, WELJA, NOU JE DOET MAAR! DUS MORGEN, ALS JE NIET DOOD BENT, DAN BEL JE EN DAN BRENG IK JE MET JE KOFFERTJE NAAR JE LUXE-HOTEL, VINDT OPA DAT NIET AARDIG VAN OME ZWELSMAN?
NEE, NEE, ZWELSMAN, IK MAAK ME VAN KANT, IK MAAK ME VAN KANT, EERLIJK WAAR, IK DOE HET, HOOR...
4

GOEDJA, ZO KAN iE WEL WEER, NOU, AJU!
ALSTU-BLIEFT...
KLONK
WAT WAS DAT?
ACH, WEER DIE ZAK VAN HIERNAAST!
HÈ, VERDOMME, DE STOPPEN ZIJN GESPRONGEN!

5

DEEL 5
DE CENSUUR EN DE BLIEP........
MEXICAN Wind
ONZE HELDIN VERVOLGT HAAR TOCHT — SHERRY EN KOTEX GAAT ZE HALEN IN 'T WINKELCENTRUM VAN ST. VITUSVEEN.. — MAAR OF ZE DAAR VOOR GEKOMEN IS? DAT WEET ALLEEN DE WIND.........
by PETER PONTIAC
STILTE...
KA
KA
KA
KA
KAAH...
!

EN TOEN...
SALVE- 'SALLY SALIVA'..!
DE NAGUAL VERTELT ONS DAT VROUWEN ALTIJD TOEGANG HEBBEN TOT DE ANDERE WERELD...
-BIJ 'T INTREDEN VAN DE MAANDELIJKSE BLOEDINGEN!
-OF GELOOF JE NOG STEEDS DAT DROMEN BEDROG ZIJN?
?

VOOR MIJ HOEF JE GEEN ANGST TE HEBBEN...
MAAR VOOR JE ANGST DES TEMEER!
VLUG! DOE ALS IK...
IN JE HAND PIESEN!
MAAR IK -

Kleur de plaatjes...!?

Rijst met hachée

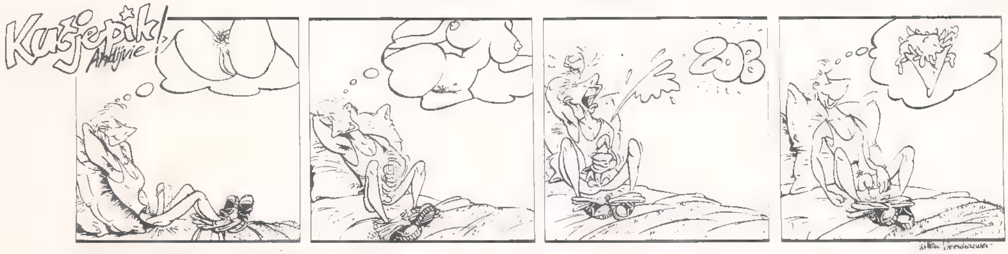

De arm is schoongevreten door de maden. Brandwonden genazen hierdoor sneller.

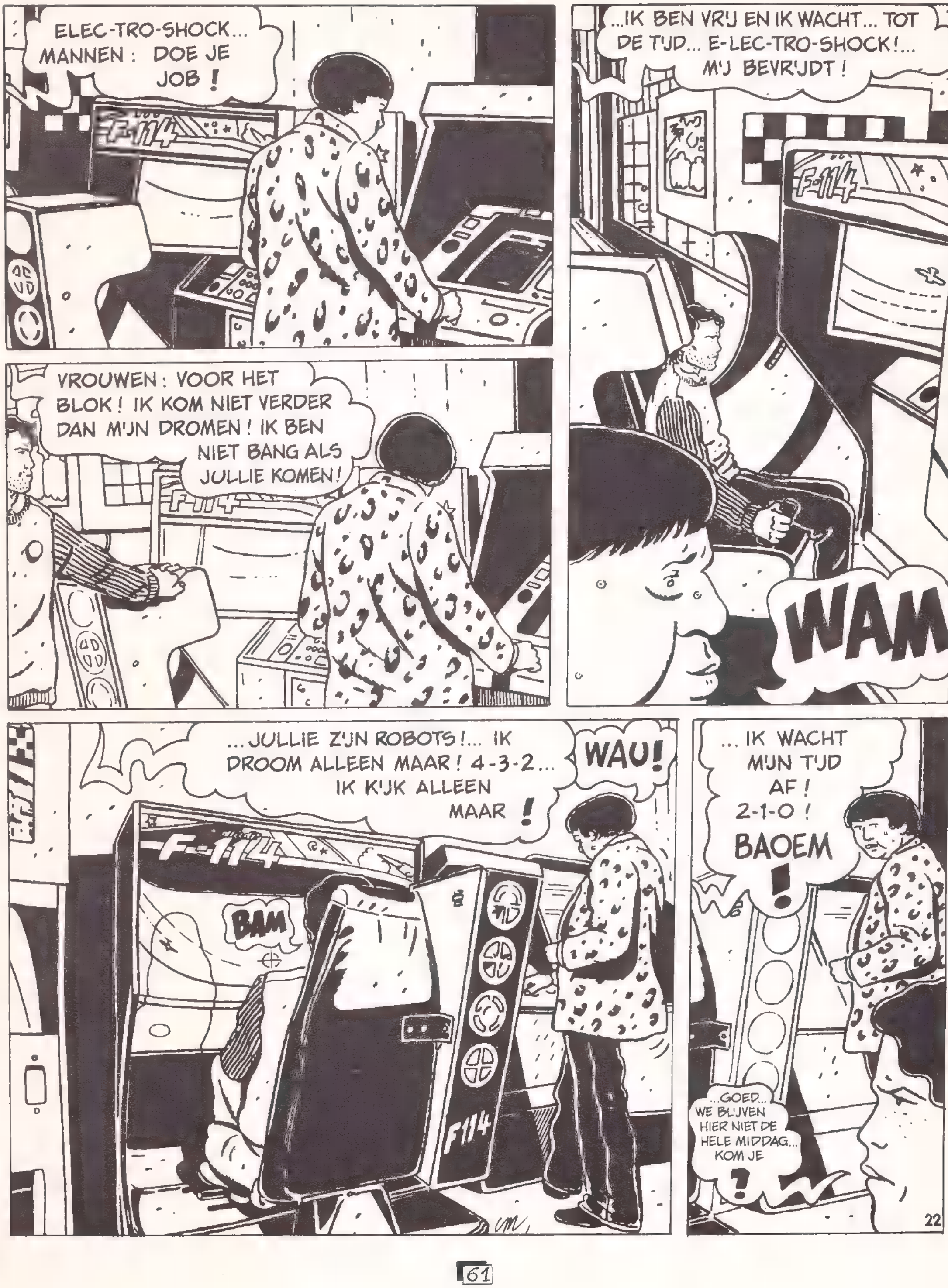
zichzelf tegen te komen door de betrekkelijkheid te zien van onze zogenaamde verworvenheden. Jammer genoeg hebben de meesten van ons nooit leren denken en daarom gaat dit soort ervaringen vaak onbenut aan ons voorbij. Maar Burki heeft het beste gedaan dat in zijn vermogen lag - hij heeft ons laten zien wat hij zag, niet meer en niet minder - en dat is communicatie - doorgeven van informatie, en als zodanig is dit dus Kunst! Want de informatie die Burki ons geeft, is onvervalst en door iedereen te verstaan - simpel en duidelijk. Daarom is "Achter de Kawat" een waardevol boek.

Maar het boekwerk leert ons nog iets anders opzienbarends: Charles Burki heeft de nucleaire aanval van de Amerikanen op Nagasaki overleeft - hij leeft nog en is naar eigen zeggen goed gezond, terwijl de meeste overlevenden van de explosie, die een nieuw tijdperk van doem aankondigde, intussen aan kanker zijn overleden. Daarover doen verscheidene theorieën de ronde: de een verkondigt dat de straling alleen buiten een bepaalde straal gemeten vanuit het centrum van de ontploffing werkzaam is, andere, uit de kring van Ron Hubbard, beweren dat straling gewoon door het lichaam heen kan gaan zonder schadelijke gevolgen, maar dat het lichaam de straling probeert te weren omdat men niet weet waarmee men wordt geconfronteerd, en juist die reaktie is dan de oorzaak van de optredende storingen. Maar naar mijn eigen onkundige lekenmening is kanker gewoon kanker, ongeacht de oorzaak - d.w.z. we zijn gewend geraakt om de oorzaken van kanker (of welke ziekte dan ook) buiten onszelf te zoeken, maar dat is onverstand. Wij maken onze kanker zelf, ook zonder straling, zonder roken, zonder wat dan ook, door gewoon tijdens ons leven in slaap te vallen en nutteloos te worden voor onszelf en anderen. Kanker is stilstand - stilstand vormt kanker. Burki is geen Japanner voor wie de bom een tijdperk tot stilstand bracht; hij vertrok in 1945 uit Japan zijn toekomst in Holland tegemoet - hij had een leven voor zich en zijn kunst hield hem in beweging.

Kunstenaars als Charles Burki hebben nut voor ons allemaal, omdat ze iets te vertellen hebben en ons niet in onze oren en ogen liggen met hun onverstaanbaar gezeur over zichzelf, zoals veel te veel moderne "kunstenaars" en daarom vind ik het eigenaardig dat het zo lang heeft moeten duren voordat dit boek verscheen en dat de reeks van uitgevers die het tot stand hebben gebracht, niet de kosten dorsten te maken om de kleurentekeningen en schilderijen ook in kleur te reproduceren. Maar dat is dan weer de hand van de handel - en over het nut daarvan hoef ik niet eens na te denken, want onze kapitalistische maatschappij bewijst haar overbodigheid dagelijks - oppervlakkig gezien. Ook daaraan herinnert ons Charles Burki in "ACHTER DE KAWAT".

BESEF JE WEL GOED WAT JE DAAR ZEGT ?
JA-ZEKER !
ALS JE KLAAR BENT, LATEN WE DAN WEGGAAN. IK HEB HET WEL GEZIEN HIER...
... WAT WIL JE DAN DOEN ?
IK WEET NIET... DE BOEKEN BLIJVEN TERUGVRAGEN... EN DAN... ZIEN WE WEL...
... KOM OP... HEB JE ZIN IN EEN SPELLETJE "F-114" ?
...IK VIND ER GEEN BARST AAN! MAAR ALS JIJ HET LEUK VINDT !
BAAHOM! WIJ ZIJN DE ROBOTS! BOT!
... IK WOU DAT IK HIER WEG KON !
BAAHOM! WIJ MAKEN JULLIE SNEL KAPOT!
WEG !
21

ELEC-TRO-SHOCK... MANNEN : DOE JE JOB !
...IK BEN VRIJ EN IK WACHT... TOT DE TIJD... E-LEC-TRO-SHOCK!... MIJ BEVRIJDT !
VROUWEN : VOOR HET BLOK ! IK KOM NIET VERDER DAN MIJN DROMEN ! IK BEN NIET BANG ALS JULLIE KOMEN !
WAM
...JULLIE ZIJN ROBOTS !... IK DROOM ALLEEN MAAR ! 4-3-2... IK KIJK ALLEEN MAAR !
WAU!
BAM
... IK WACHT MIJN TIJD AF ! 2-1-0 ! BAOEM !
...GOED... WE BLIJVEN HIER NIET DE HELE MIDDAG... KOM JE ?
22

ZO! KLAAR!
...JE HOUDT HET OOK NERGENS LANG UIT HÈ!
BIOSCOPEN
PARKING ROOD
ZAAL 3
ZAAL 2
DAT IS AL DE VIJFDE KEER! U WILT ONS TOCH NIET WIJSMAKEN DAT HET TOEVAL IS
HET WORDT NU TOCH WEL TE GEK!
ZEG EENS EVEN, WAAROM DRAAIT DIE FILM NIET MEER? LEG EENS UIT WAAROM NIET!
JA... WAAROM NIET!
MOET U LUISTEREN... IK BEN NIET VERANTWOORDELIJK VOOR HET PROGRAMMA... DAARVOOR MOET U BIJ IEMAND ANDERS ZIJN!
23

...OK... OOK AL WEET U DAN NERGENS VAN, DAN KUNT U MISSCHIEN WEL ZEGGEN VAN WIE DIE FILM NIET MEER VERTOOND MOCHT WORDEN. DE MENSEN VAN HET CENTRUM HIER HADDEN JUIST SPECIAAL OM DIE FILM GEVRAAGD...
... WEET U DAN TENMINSTE OM WELKE REDENEN DE FILM UIT DE ROULATIE IS GENOMEN ?!
DE REDENEN DIE ZE GENOEMD HEBBEN GAAN M'J NIET AAN ! REGEL HET MAAR MET HEN !
3
2
ZAAL 3
ZAAL 2
3
ZAAL
HEN? WIE DAN ?
DE LEIDING !
DE LEIDING ?... MAAR WIE IS DAT DAN ?
DAT WEET IK NIET PRECIES... IEMAND VAN HET SECRETARIAAT. GA ER MAAR HEEN... VRAAG MAAR !
BIOSCOPEN
BIOS
456
U NEEMT EEN LOOPJE MET ONS !
LUISTER EENS... U HOEFT ZICH ECHT NIET ZO OP TE WINDEN... ALS IK U EEN RAAD MAG GEVEN... GA DAN WEG !... STRAKS KOMEN ER NOG MOEIL'JKHEDEN VAN ...
ZAAL 3
ZAAL 2
K'JK MAAR EENS WIE DAAR AAN KOMEN !
24

WORDT VERVOLGD...

JONG EN LUI...
LOKET 13
JEUGDWERKELOOSH NEEMT SNEL TOE.
PUNK IS UIT
PETER PONTIAK

UIT DEN VERHALENTROMMEL VAN OOM WIM
FRANSCHE LESCH
BLÈÈÈ GATS!
IK GA NIET !!
HO HO, DE MOED AAN HET OPGEVEN? WAAR ZIEN JULLIE DAN WEL ZO TEGENOP??
VANMIDDAG HEBBEN WE FRANSE LES, OOM WIM !!!
VAN SMIT...
JULLIE HEBT FRANSE LES EN WILT DAARVAN WEGBLIJVEN?! SCHAAM JE!!
TE DEKSEL! EN DAT DURFT ZICH GYMNASIAST TE NOEMEN!
HET FRANS IS EEN SCHIT-TER-REN-DE TAAL!!!
DENK AAN VOLTAIRE !!
RIMBAUD !
VERLAINE
LUISTER!
Il pleure dans mon cœur
Comme il pleut sur la ville
Quelle est cette langueur
Que pénètre mon coeur?
JA MAAR, SMIT STINKT UIT Z'N BEK, OOM WIM!
...EN WIJ ZITTEN VOORAAN !!!
DÓNDER OP! NAAR SCHOOL!!! ZONDER GELAZER!!
RAAAH!
JA OOM WIM !!
ZOEF
ZOEF